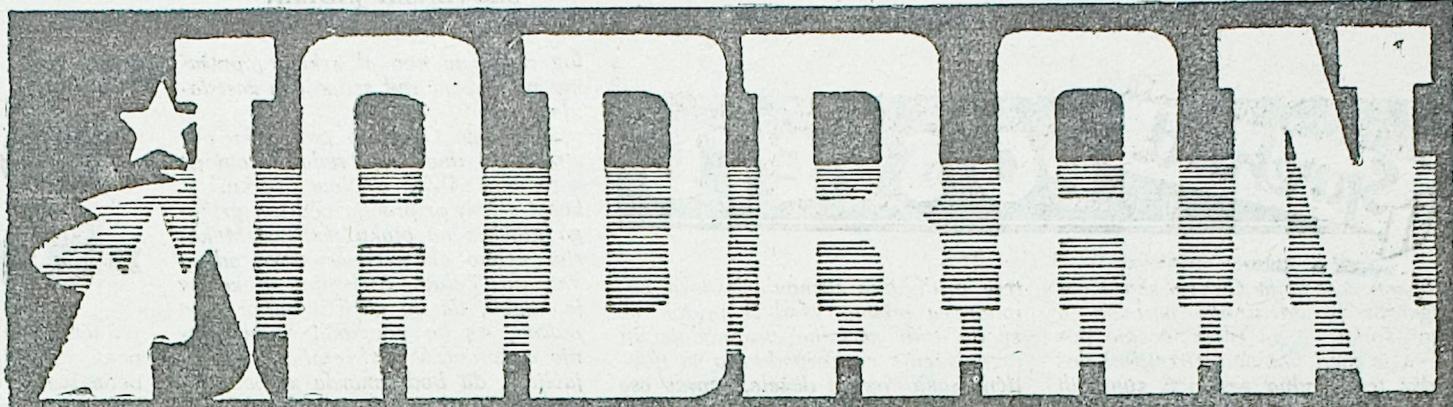

SLOVENSKI

Uredniški odbor — Odgovorni urednik
Ivan Renko — Tiska tiskarna »Jadrana« — Vsi
v Kopru — Naslov uredništva in uprave: Koper,
Santorjeva ulica št. 26, telefon 170, poštni predel
2 — Celotna naročina 500 dinarjev, poslovna
čin 250, četrtletna pa din 130 — Tekoči račun
pri Istrski K. B. št. 65-KB1-Z-101
Rokopisov ne vračamo

LETNO IV. ŠTEV. 40

Koper, petek 30. septembra 1955

POSAMEZNA ŠTEVILKA DIN 10

Govor predsednika Titu v Zvorniku

Nastopili so boljši življenjski pogoji

V ponedeljek so s slovesnostmi spustili v obratovanje veliko hidrocentralo v Zvorniku na Drini. Otvoritev se je udeležil tudi predsednik FFLRJ tovariš Tito, ki je ob tej priložnosti imel pred zbrano množico 50.000 ljudi govor, ki ga prinašamo v izvlečku. Predsednik Tito je dejal:

»Tovariši in tovarišice! S tega mesta pošiljam predvsem pozdrave in čestitke delovnim kolektivom, ki so opravili to važno delo in omogočili, da izročamo zdaj obratovanju to podjetje, ki bo za naše gospodarstvo velikega pomena. Delovni kolektivi, ki je danes na tem mestu, in v katerem so delavci iz Srbije in Bosne, skupaj z delovnima kolektivoma tovarn »Rade Končar« in »Litostroj«, torej simbolično delavec iz štirih republik, so uresničili veliko delo, ki bo koristilo delovnim ljudem naše dežele. Ponosni sem, da sem imel priložnost in da sem sprožil obratovanje te hidrocentrali.«

Tovariši in tovarišice, obratovati začenja čedalje več raznih podjetij, saj se imamo zelo težavno obdobje nečloveškega boja v izgradnji naše dežele. Nismo se premagali vseh težav, toda lice naše dežele se spreminja. Kar poglejte ta kraj, saj ga skoraj ne morete spoznati. Kdor pride jutri sem, se bo čudil in strmel, kaj je nastalo iz tega kraja. In tako se, tovariši, spreminja podoba vse naše dežele. Spreminjajo jo naši delovni ljudje, ki delajo vztrajno, toda v težavnih razmerah, ker nam še marsičesa primanjkuje, ker imamo premalo tehnik, in ker je tudi ne moremo imeti dovolj. Ljudje naše dežele si morajo odtrgavati od ust, da lahko kupijo tisto, kar je potrebno za izgradnjo naših tovarn, hidrocentral itd. In to je, tovariši in tovarišice, vzrok, da še ni tako, kakor bi želi, da bi bilo in kakor smo mislili, da bo v najkrajšem času. Razume se, da smo tu nekoliko idealizirali, toda stvarnost je stvarnost.

Težko nam je bilo, ker smo bili navezani nase, težko nam je bilo, ker smo začeli iz nič in ničesar nismo imeli. Zdaj pa že imamo na čem graditi in zdaj je že napočil čas, da bo našim delovnim ljudem čim laže, da že vsaj delno čutijo blagodejnost tistih naporov, ki smo jih do slej prispevali, to se pravi, da čutijo, kaj pomeni socializem.

Mi smo zmeraj govorili, da socializem ne pomeni imeti samo velike moderne tovarne. Tudi v drugih deželah imajo mnoga tovarna, celo več, kakor jih imamo mi, in vendar tam ni socializma. Industrializacija plus višji življenjski standard delovnih ljudi, razen tega pa socialna pravčnost in perspektiva, ki omogoča, da naši delovni ljudje vidijo, da se jim bo jutri ali pojutrišnjem godilo še bolje, kakor se jim godi danes, razen tega pa tudi dejstvo, da je to, kar zdaj imamo, njihovo in da to sami upravljajo, vse to skupaj je socializem.

Ko govorimo o naših težavah, tovariši in tovarišice, in ko še zdaj zadevamo na vrsto raznih problemov, ki včasih spravlja v slabo voljo naše ljudi, zlasti delovne ljudi po tovarnah in mestih, ne smete misliti, da so tega kriva sedanje trenutne napake in pomanjkljivosti. Ne, to ima svoje korenine še iz časov, ko smo začeli graditi, to izvira od takrat, ko smo začeli napenjati vse sile. Vzroki so zunanjji in notranji. Vzroki so seveda tudi subjektivni. Prizadevali si bomo, da bomo od-

pravili te subjektivne vzroke, menimo pa, da ne bi bilo pravilno, da bi tudi v prihodnje tako intenzivno obremenjevali naše delovne ljudi z izgradnjo vedno novih podjetij, ker bi bilo njihovo življenje zaradi tega težavnejše.

Zdaj že imamo dovolj, da lahko stopamo naprej v maej utrudljivem, postopnem tempu. Zdaj je napočil čas, da imajo naši ljudje boljše življenjske pogoje. S tega mesta vam pravim, da mislimo na to, da namerovamo storiti vse ukrepe in da bomo storili vse, kar je v naših močeh, da bo življenje naših delovnih ljudi lažje in srečnejše. Naši delovni ljudje nam lahko verjamejo.

Razume se, da imajo sedanj roduvi, ki grade, in roduvi, ki so se borili — to pa so ljudje, ki delajo z največjim navdušenjem in trdno vero, ki napenjajo vse sile — pravico, da del tega srečnega življenja v naši socialistični deželi tudi sami čutijo. Zato vam lahko s tega mesta rečem, da mi, vodilni ljudje Jugoslavije, ki ste jem izkazali zaupanje, da vodijo to deželo, prvenstveno mislimo na to, kako bi premagali težave, ki še onemogočajo, da bi bilo življenje naših ljudi boljše, kakor je bilo. Delovni kolektivi, ki delajo zdaj v svojih podjetjih, imajo ta podjetja v svojih rokah, ustvarjajo tudi nova sredstva za izgradnjo novih podjetij. Naša dolžnost pa je spodbujati njihovo pravico, da zboljšajo tudi svoje življenje. Mi bomo tudi v prihodnje gradili podjetja, toda gradili bomo bolj takšna, ki jih bomo čimprej čutili na zboljšanju življenjskega standarda naših delovnih ljudi. To pravim ne samo vam tu, marveč vsem delovnim ljudem naše dežele, naše socialistične domovine.

Danes je začela obratovati ta elektrarna, včeraj je začela obratovati elektrarna v Vinodolu, jutri bo

začela obratovati tretja in potem še vrsta naših novih elektrarn. Nimač jih še dovolj, še so nam potrebne elektrarne, toda v prihodnje bomo gradili samo po svojih sposobnostih in po svojih gmotnih možnostih, ne pa tako, da bi v te elektrarne vgradili tudi svoje življenje. To ni potrebno, zdaj to ni več potrebno.

Mi v Jugoslaviji imamo seveda druge težave. Imamo denimo težave v kmetijstvu, kajti naše kmetijstvo je še vedno na stopnji, na kakršni je bilo prej. Sestava našega prebivalstva pa se spreminja vsak leto in vsako leto pride v tovarne nad 140.000 novih delavcev, medtem ko se na drugi strani število kmetov krči. V tovarnah sicer narašča število tistih, ki ustvarjajo, ki delajo, ne narašča pa v zadostni meri tudi količina živil, ki jih daje kmetijstvo in ki so potrebna za naše boljše življenje in za nadaljnje delo. Zato, ker jih ni dovolj, so tudi cenе nenormalno visoke, čeprav je to ponekod tudi plod dela raznih špekulantov, ki nimajo socialistične zavesti, ki nimajo zavesti o naših današnjih potrebah. Vsi ti momenti ustvarjajo zdaj splošen problem, ki smo mu lahko kos, in naša dolžnost je, da prvi v tem storimo, kar moremo in kar moramo storiti.

Tovariši in tovarišice, s tega mesta pošiljam najtoplejše pozdrave in želje za nadaljnji napredok vsem delovnim kolektivom širok po naši deželi, ki vožrtvovalno in z globoko vero grade vedno nova podjetja in dajejo čedalje več novih izdelkov, ki jih nekoč v naši državi ni bilo moč izdelovati.

Naj živi naša republika Jugoslavija! Naj žive naši delovni kolektivi!

Konec govora predsednika Titu je pozdravila množica z dolgotrajnim vihami ploskanjem.

Povečajmo skrb za otroka

Prvi teden v oktobru je pri nas »Teden otroka« in se začne z mednarodnim Dnevnim otroka, 3. oktobra. Ta teden postane vsako leto vidna manifestacija skrb, ki jo vlagata naša socialistična skupnost v najrazličnejših oblikah za blagostanje in pravilno vzgojo naših otrok. Pri Socialistični zvezzi delovnih ljudi se sestane inciativni odbor, ki sodelovanjem drugih organizacij in družbenih organov sestavi program tega tedna, oceni uspehi enoletnih napovedov in napravi načrte za bodočnost. Teden otroka je pregled napora naše skupnosti za zaščito otrok in v tem tednu najbolj občutimo, kaj je mislil tovariš Tito, ko je dejal, da so otroci naš največji zaklad.

To je teorija, to so mogoče tudi fraze, ki jih pogosto slišimo in tudi sami ponavljamo, ne da bi jih globlje občutili. Toda tako bi moral biti, to globoko občutimo vse, ki nam je dobro naših otrok pri srca. Zato se tudi zgodi, da hočemo otroka v tem tednu prenaratpati z vsem najboljšim, kar imamo, da delamo najlepše načrte za bodočnost. To bomo preuredili in ono izboljšali, poskrbeli za razvedrilo in pravilno vzgojo in podobno. Vendar teden dni hitro mine in v tem času ni mogoče storiti vsega. Potem pa so pred nami spet nove naloge in druge perspektive, obljube pa, ki smo jih dali otrokom, odložimo, dokler na njih ne pozabimo. Samo še enkrat se spomnimo načrte: ob Novoletni je-

ki.

Imamo vse močne težne: protituberkulozni teden, teden borbe proti alkoholizmu, pa teden čistoče in teden sadja, teden RK in teden otroka, in še druge. Naloge, o katerih mnogo govorimo in pišemo v teh tednih, pa so pred nami vse leta. Prav je, da imamo take težne, ko osredotočimo pozornost vse naše javnosti na gotove probleme, ko pregledamo delo in dosežene uspehe na tem področju in delamo načrte za prihodnost. Glavni namen tedna naj bi vsekakor bil pregled doseda-

nih uspehov, ne pa, kot smo večinoma navajeni, govoriti le o bodočem delu, ki pa nato skoraj gotovo potira do prihodnjega sprejema novih sklepov. Upajmo, da bo poslej drugače.

To upanje nam zlasti upravičujejo novi Sveti za carstvo matere in otroka (ustanovljeni so letos) pri občinskih ljudskih odborih. To je družbeno upravni organ, ki bo posebej skrbel za mater in otroka. Po občinah bo osnovno geslo tedna — zaščititi socialistično družino. Psihologji in pedagogi pravijo, da je vsak otrok sestavni del družine in da je kljub vsem napakam, ki jih morebiti imajo starši, z njimi tesno povezan. Zato je treba vsako pozitivno stran staršev kakorkoli vključiti v proces otrokovega vzgojanja. To bo težka, toda tudi hvaležna naloga novoustanovljenih svetov, ki bodo v bodoči skrbeli za mater in za otroke, se borili proti alkoholizmu, ki je velik sovražnik naših družin, zanimali se bodo, pod kakšnimi pogoji delajo matere, kako skrbe za otroke in kaj storijo po tovarnah, zadružah in obratih za otroke svojih delavcev.

Prosvetni organi bodo v Tednu otroka organizirali nekaj šolskih mlečnih kuhinj. Zaenkrat v najpomembnejših krajih in za tiste otroke, ki morajo daleč hoditi v šolo ter imajo mogoče doma še slabšo hrano. Prav tako bodo roditeljski sestanki, predavanja o pomenu Tedna, čemur bodo posvetili tudi po šolah eno uro pouka. Kjer bo le mogoče, bodo pripravili starši s sodelovanjem vseh organizacij otrokom prireditve za mednarodni dan otroka.

Po zdravstveni liniji bodo v Kopru predavanja zdravnikov (dr. Salamun, dr. Kolenc, dr. Oražem), po občinah pa bo predaval srednji medicinski kader. Predavanja bodo povezana tudi s praktičnimi demonstracijami. Taka predavanja po terenom pa bodo vse leto in ne samo v Tednu otroka.

Pri vseh teh pripravah pa čutimo v Kopru veliko pomankanje Društva prijateljev mladine, te prljubljene družbenne organizacije, ki bi reševali razne bolj in manj pereče probleme skupno z oblastvenimi organi. Koper je razvijajoče se mesto, ki ima v glavnem zaostalo zaledje v kulturnem, socialnem in gospodarskem oziru. Temu se pridružujejo še posledice vojne, ki so zaradi njegove obmejnosti še bolj občutne kot drugod. Z večanjem in z razvojem Kopra pa nastajajo vedno novi socialni problemi in nekateri so nujni, da jih bodo morali organi ljudske oblasti reševati brez odlašanja. Tu je predvsem problem doraščajoče mladine, dijakov, ki se vozijo, pa se potikajo po ulicah, vajencev, ki nimajo svojega Doma in ne na zadnjem mestu moralno ogroženih, vzgojno zanemarjenih otrok. Ni dovolj samo ugotavljati stanje z raznimi popisi in anketo, iskatih je treba vzroke ter jih skušati odpraviti. To je široko področje dela, kjer bi se lahko uveljavilo Društvo prijateljev mladine.

Posebnost letosnjega Tedna otroka pa bo takoimenovana »sadna akcija«. Otroci podeželskih šol bodo nameči nabrali sadje in ga poslati šolam v mestih, otroci iz mest pa bodo za otroke s podeželja zbrali zvezke, svinčnike in druge potrebskine. Tako sodelovanje bodo pri nas vpletali letos prič in upajo, da bo akcija uspela. Konkretno v koprski občini predvidevajo, da bodo otroci iz Marezig obdarovali koprske otroke, otroci iz Dekanov pa bodo nabrali sadje in ga poslati krajem koprskega okraja, kjer ni sadja. Organizacijo ima RK.

Kakor lansko leto bodo tudi letos (Nadaljevanje na 3. strani)

Naši otroci - naše upanje

Sprehod po svetu

Razen zasedanja Glavne skupščine Organizacije združenih narodov v New Yorku, ki ga obravnavamo posebej, je med najnemembnejšimi dogodki tega tedna sestanek zunanjih ministrov ZDA, Veliike Britanije in Francije. Trije zahodni ministri se namreč pripravljajo za skladitev svojih načrtov za bližnjo konferenco štirih zunanjih ministrov, ki se bo začela 27. oktobra v Ženevi. Na dnevnem redu ženevske konference bo vprašanje evropske varnosti in združitev Nemčije. Obe vprašanji bodo po sklepih ženevske konference najvišjih predstavnikov štirih velesil obravnavati hkrati.

V zvezi z newyorškim sestankom zahodnih zunanjih ministrov so londonski diplomatski krogi nekoliko pesimistični. Zdržane države Amerike, Velika Britanija in Francija namreč nimajo enotnih pogledov na važna vprašanja, o katerih bodo govorili na oktobrski ženevske konferenci. To velja zlasti za idejo o evropski varnosti in za vprašanje razorožitve. Menijo, da sedanji seštevki zahodnih ministrov še ne bo rodil enotnega stališča in da se bodo moralni tudi pozneje še poštano potruditi, če bodo hoteli najti skupno formulo.

Anglo-ameriška protislovja so največja v vprašanju razorožitve. V Londonu menijo, da bodo morale zahodne velesile po pismu maršala Bulganina Eisenhowerju spremeniči svoja stališča. Bulganin je v svojem pismu jasno namignil, da se ZDA izogibajo bistvenim pogajanjem o razorožitvi in vztrajajo pri svojem načrtu o nemotnem fotografiraju vojaških objektov. Angleži menijo, da Eisenhowerjevemu načrtu ni izrazen stvarni mednarodni položaj in se omejujejo na skromnejše predloge, ki jih je formuliral Eden. Angleški ministriški predsednik je namreč predlagal zaenkrat le sporazum o demilitarizirani coni Nemčije, o ravnovesnih sil v Evropi in ustanovitev komisije štirih velesil, ki bi nadzorovala izvajanje tega sporazuma. Angleži menijo, da bi manjši kompromisi pripeljali do večjih, stiki s Sovjetsko zvezo pa bi bili prežeti z več medsebojnega zaupanja.

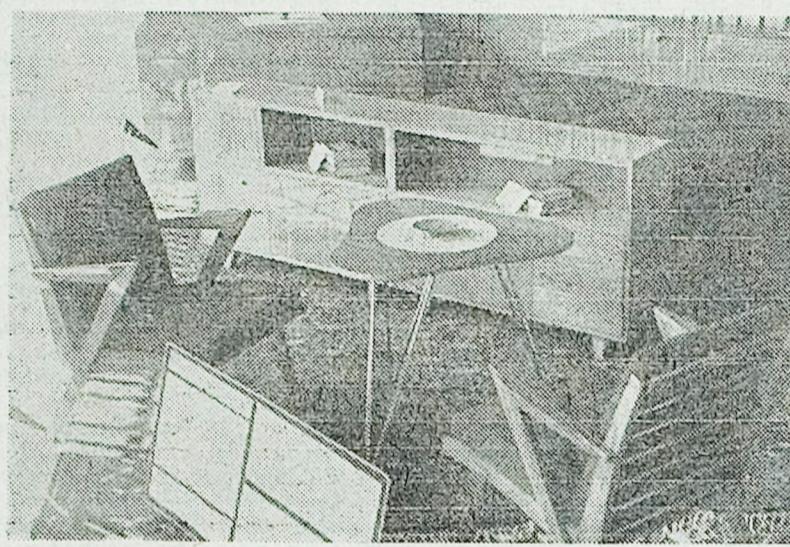
Povsem nepričakovano je presenetila svet prejšnji teden vest o bolzniškem predsedniku Eisenhowera. Čeprav gre po zadržitvah zdravnikov le za zmeren srčni napad, se bo moral Eisenhower delj časa zdraviti in se verjetno delno ali pa popolnoma umakniti iz političnega življenja. S politiko »srednje poti« se je Eisenhower dvignil nad stranke in si tako pridobil znaten del vložev ob teh strank. Njegovemu osebnemu prizadevanju gre zasluga, da je mednarodna napetost znatno popustila, da je prenchala hladnou vojno in so ZDA skupaj z drugimi velesilami izbrale pot sporazuvanja in miroljubnega obravnavanja perečih mednarodnih vprašanj. Zbolel je v trenutku, ko sta bila njegova privabiljenost in vpliv na viški.

Eisenhowerjeva bolezen bo imela nedvomno vpliv na ameriško notranjno politiko, morda pa tudi na zunanjost. Zaradi nejasnosti v ustavi namreč ni znano, ali bo lahko podpredsednik Nixon začasno opravljjal predsedniške posle, ali pa bodo imenovali državni svet. Napovedujejo tudi možnost, da bo Dulles v Eisenhowerevi odsotnosti samostojno vodil zunanje posle, kar bi utegnilo povzročiti večje spremembe v stikih z ZSSR. Dulles namreč ni tolikšen optimist glede izrazov prijateljstva vlade Sovjetske zveze do ZDA, kar je Eisenhower.

V Argentini se je položaj končno umiril. Prikaz generala Eduarda Lonardijsa na oblasti so sicer spremljali nemiri, ki so jih povzročili peronistični člani sindikata, vendar niso prerasli v nove upore. Kljub temu so ti nemiri značilni, kakor so tudi značilne izjave, ki jih vladavne nepravne dajejo o svoji prihodnji zunanjosti. Lonardi je namreč razglasil, da bodo sindikati uživali svobodo dela in da se zamisel o koncesiji kalifornijskemu Standard Oilu o izkorisčanju argentinske naftne ne bo uresničila. Te izjave dokazujejo, da se nova vladavščina še ne počuti povsem trdno na nogah, saj se torej zaenkrat ne upa globlje posegati v neka-

tere pridobitve strmoglavljenega Peronovega režima. Med te pridobitve spada tudi socialna zakonodaja in razpoloženje za gospodarsko in politično samostojnost dežele, čeprav vse to ne ustreza koristim sil, stoečim za uporn.

Maroško vprašanje se še vedno ni premaknilo z mrtve točke, oziroma se je še poslabšalo z novim valom stavk in nemirov v tej deželi. Razumljivo je, da s tem v zvezi predvideva francosko časopisje resno vladno krizo, ki bo verjetno dosegla vrhunc 4. oktobra, ko bo moral ministriški predsednik Faure poročati skupščini o rezultatih urejevanja moroškega in alžirskega vprašanja. Predstavniki alžirskih nacionalistov so prispevali tudi na zasedanje OZN v New Yorku, kjer so izjavili svoje nezadovoljstvo, ker so zavrnili pred-

Obrtniški velesejem na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani

V Ljubljani je bil v soboto slovensko odprt na Gospodarskem razstavišču obrtniški velesejem. Svoje izdelke razstavlja nad 380 razstavljalcev iz vse Jugoslavije. Zastopane so vse obrtni stroki, največ in najlepših izdelkov pa pripada mizarstvu. Na sliki vidimo lepo kombinirano spalnico, ki vzbuja na razstavi največ pozornosti. Izdelal jo je državni obrtni mojster Zoran Dobravec iz Ljubljane. Ocenil jo je na 240.000 dinarjev in je bila že prvi dan prodana. V času razstave so v Ljubljani tudi številna strokovna predavanja iz problematike vseh najvažnejših strok obrtniške dejavnosti.

Zasedanje OZN

Potrđilo naše politike

Ze deset dni so v New Yorku zbrani predstavniki vseh držav-članic Organizacije Združenih narodov. Ozračje, v katerem se je letos sestala Generalna skupščina, je ugodnejše od vseh dosedanjih v zadnjih desetih letih. Močna težnja k boljšemu stanju v mednarodnih odnosih, katere prvi znaki so se mogli opaziti že na prejšnjem zasedanju, se je očitno okreplila, kar je tudi pokazala vrsta dogodkov prvorazredne važnosti.

To je v svojem govoru poudaril tudi vodja jugoslovanske delegacije, državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović. Med drugim je še dejal, da je bilo v tem obdobju rešeno avstrijsko vprašanje, prišlo je do bandunške konference, ki je potrdila naraščajočo vlogo dveh mlađih kontinentov v mednarodnih odnosih, prišlo je do ženevske konference, na kateri so politični voditelji držav, ki so sodelovali v takoj imenovanem hladnou vojni, razpravljalni v duhu vzajemnega razumevanja in dobre volje, sklívana je bila konferenca o uporabi atomske energije itd. Vendar je ob vsem najbolj važno to, da se k problemu pristopa odkrito in v pomirljivem duhu.

»Hladna vojna« je popustila in kažejo se obrisi nečesa novega v mednarodnih odnosih. Vse to je izredno ohrabrujoče in velikega pomena, vendar pa še ne zadostno. Sprememba ozračja ne more biti sama sebi cilj. Sve'ovni dogodki so v gibjanju: mi moramo zagotoviti, da se bodo še naprej gibali v dobrì smeri.

Z drugimi besedami, ustvarjeni so pogoji, ki omogočajo, da se pri-

stopi k reševanju glavnih problemov z upanjem na uspeh. Kaže, da je zato prišel čas. Vsak napredek, ki bo dosegren v tej smeri, bo imel za rezultat nadaljnjo izboljšanje mednarodnega ozračja.

Ko je Koča Popović govoril o novem stališču do reševanja mednarodnih problemov in ko je poudaril, da je treba v tem pristopiti s političnimi, to je z miroljubnimi sredstvi, uporabljati metode pogajanj in sodelovanja: pogajanje, da bi odklonili neposredne vzroke napetosti, sodelovanje pa, da bi odklonili njihove globoke korenine in okreplili temelje svetovnega miru, je dejal, da tako politiku je edino realistična, kajti samo ta upošteva medsebojno povezanost in vse večjo enotnost sedanjega sveta. Znanost in nagli razvoj ekonomskih sil sta podlagata tendence k enotnosti, ki odstranjuje umetne ovire. Tudi razlike zgodovine, kulturne in družbenne, pa tudi politične in gospodarske so odraz stvarnosti, »uporno dejstvo« mednarodnega življenja danes. Dalje je Koča Popović dejal, da bo to še bolj jasno, če si predstavljamo, do česa bi privedel drugi možni razvoj, namreč kurz, po katerem bi skušali spore reševati z drugimi in ne z miroljubnimi sredstvi. Splošna resnica je postala, da vojna in tež atomski dobi — in vojna bi bila kočni rezultat vseake nemiroljubne politike — ne samo, da ne more rešiti nobenega od naših problemov, temveč bi pomenila splošno katastrofo. Načela koeksistence, ki so bila do ne davnegra nekaterim sumljiva ali so jih celo prezirali, imajo danes ši-

log za postavitev alžirskega vprašanja na dnevnini red sedanjega zasedanja.

Vprašanje Cipra so prav tako odstranili z dnevnega reda sedanjega zasedanja OZN v New Yorku. V zvezi s tem pripravlja voditelj grškega gibanja na otoku nadškof Makarios veliko akcijo »pasivnega odporja« do Veliike Britanije. Makarios je izjavil, da bo pasivni odpor tako močan, da bo povzročil hude motnje v upravi. V cerkevih izjavljajo, da bodo morda zahtevali v omenjenem načrtu, naj grški občinski odbori v glavnih mestih in predsedniki lokalnih odborov odstopijo. Nekateri predsedniki čaških odborov so že iz protesta proti britanskim oblastem odstopili. Medtem pa se je nekaj napeto stanje med Grčijo in Turčijo zaradi protigrških izgradov v Turčiji pomirilo. Turška vlada je namreč obvestila grško, da bodo izkazali počastitev grški zastavi v Carigradu in Smirni kot zadoščenje za žalitve, ki so jih storili med protigrškimi demonstracijami. Grška vlada je namreč pred dnevi zahtevala počastitev kot pogoj za obnovitev grško-turškega sodelovanja.

Načelo demokratičnega socialističnega upravljanja na osnovi družbenih lastnine nad sredstvi za proizvodnjo in v okviru enotnega družbenega gospodarskega plana, je široko zastopano v teku zadnjih nekaj let v izgradnji našega gospodarskega in političnega sistema. Mnogoštevilni rezultati, ki smo jih dosegli, prepričljivo govore, da je praksa to načelo potrdila gospodarsko in politično.

Toda praksa je odkrila tudi vrsto pomanjkljivosti v mehanizmu, ki smo ga doslej gradili na tem načelu. Prav te pomanjkljivosti in slabosti moramo jasno zapaziti, če hočemo zagotoviti najhitrejši možni tempo socialistične izgradnje. Te pomanjkljivosti so često vzrok mnogih težav in negativnih pojmov v našem gospodarskem življenju, kot so razne kršitve zdravih planških proporcij, škodljivo razširjanje investicijske izgradnje preko planških okvirjev, razni ozkorsčni in drugi škodljivi lokalni računi, ki vodijo k povečanju cen. Razume se, da takki pojavi ne povečujejo samo težav v našem gospodarskem življenju, temveč bistveno ovirajo napredok celotnega gospodarskega in političnega sistema.

Ena najvažnejših nalog naše zasedanja in organizacijske dejavnosti je v sedanjem času potem takem, da iz pridobljenih izkušenj potegnemo ustrezajoče zaključke in da pospešeno delamo na dopolnjevanju in spolnjevanju gospodarskega in političnega mehanizma, čigar osnove smo postavili v 'čaku zadnjih let. Sistematični napor v tej smeri bodo zagotovili na eni strani nadaljni razvoj in okrepitev mehanizma socialističnega samoupravljanja na vseh sektorjih družbenega življenja, a po drugi strani bodo pripromogli, da bomo zagotovili dovolj krepak in enoten okvir, da bi se onemogočile vse tiste zavestne ali nezavestne prekoracitve materialnih možnosti, ki jih dovoljuje raven naših gospodarskih moči, prekoracitve, ki nam prizadevajo gospodarske in politične težave. Ni nobenega dvoma, da bi prav od-

stranitev teh pojmov, kakor tudi vseake možnosti samovoljnosti ali zaslužka brez ustrezajočega dela oziroma brez ustrezajočega povečanja proizvodnosti dela, zagotovila nadaljnjo kvalitetno rast in krepitev mehanizma socialističnega samoupravljanja ter s tem tudi vsega novega, kar je jugoslovanska socialistična revolucija prispevala k splošnim socialističnim izkušnjam.

Toda to je samo en del problema. Razen konkretnih zakonodajnih in organizacijskih ukrepov je potrebna tudi večja politična dejavnost organizacij ZKJ, SZDLJ, sindikatov itd. med delovnimi množicami, predvsem pa je potreben večji njihov napor za dviganje socialistične družbenje zavesti pri naših delovnih ljudeh.

Izgradnja našega demokratičnega socialističnega mehanizma, še zlasti pa izgradnja organov družbenega upravljanja, ne more zadevati samo zakonodajstva in drugih državnih ukrepov. Prav toliko ali pa še bolj je dobro funkciranje tega mehanizma odvisno od tega, koliko so delovni ljudje sposobni pravilno izkoristiti obstoječi mehanizem socialistične demokracije, koliko so sposobni videti povezanost individualnih in kolektivnih družbenih koristih in koliko so sposobni čuvati te koristi. A prav tu v teh stvareh pri nas ni vedno vse v redu in dobro.

Pojavi, kot so lokalizem, partikularizem itd., često predstavlja zelo resno težavo v izgradnji in utrditvi mehanizma družbenega samoupravljanja. — Eden od osnovnih virov subjektivnega značaja za negativne pojave v delu organov samoupravljanja leži v dejstvu, da naši delovni ljudje niso niti dovolj, konkretne v stanju stvari v gospodarstvu in drugih področjih družbeni, da vedno pravilno obveščeni o benega življenja pri nas, to pomeni, da nimajo dovolj pogleda v možnosti in potrebe skupnosti. Brez poznavanja vsaj najosnovnejših dejstev o obiektnem stanju stvari delovnih ljudje v samoupravnih organih ne morejo biti sposobni izdajati kvalitetnih sklepov o bistvenih vprašanjih našega družbenega življenja. Stopnja samoupravljanja je v tem pogledu absolutno odvisna od sposobnosti delovnih ljudi, da zrelo v objektivno ocenjujejo probleme, o katerih morajo odločati. Nadaljnji napredki našega mehanizma socialističnega družbenega upravljanja je odvisen potem takem v veliki meri tudi od tega, v kakšni meri bodo naše vodilne organizacije, Zveza komunistov, Socialistična zveza delovnih ljudi in sindikati, kot tudi druge družbene organizacije sposobne, da s svojim vsakodnevnim delom med množicami prispevajo k dvigu družbenje zavesti naših delovnih ljudi, da skrbijo za pooblastev njihovega znanja in poznavanja družbenih problematike in da jih stalno uposabljajo za odgovorne dolžnosti v organih družbenega upravljanja. Toda prav na tem področju kaže delo naših političnih organizacij dosti pomanjkljivosti. — Očitno je torej, da mora biti ena od najvažnejših aktualnih nalog ZKJ, SZDLJ, sindikatov, pa tudi naših državnih in družbenih organov, sistematično delo na pravilnem in v poljudni obliki podanem informirjanju državljanov o naši stvarnosti. —

Prispevek k taki nalogi je tudi sklep predsedstva SZDLJ, da začne izdajati »Našo skupnost«. S tem predsedstvo ni imelo namena počevati številna naše gospodarske strokovne literature še z enim časopisom. Nasprotno, »Naša skupnost« ni namenjena v prvi vrsti gospodarskim strokovnjakom, temveč vsem tistim našim številnim državljanom, ki zavzemajo odgovorne funkcije in naloge v organih družbenega samoupravljanja in ki s pozornostjo spremljajo delo teh organov: članom delavskih svetov in vsem delavcem, članom in funkcionarjem kmetijskih zadrug in druž-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Edvard Kardelj:

Ob prvi številki »Naše skupnosti«

Trgovina v prvem polletju

Za 40% večji promet - 22 milijonov dinarjev prihranka za potrošnike - Hitrejše obračanje sredstev - Poleg plače nagrade

Če pogledamo poslovanje trgovin v koprskem okraju v prvem polletju letošnjega leta in primerjamo uspehe dela v tem času z uspehi v istem razdobjju 1954, ugotovimo po podatkih iz obračuna za letos, da je trgovina v enem letu vidno napredovala.

Začnimo s prometom. Če primerjamo promet vse trgovine državnega sektorja — (zadružna trgovina na deželi, na katero odpade razmeroma majhen odstotek vsega prometa v okraju in odkup kmetijskih pridelkov v teh in vseh naslednjih številkah nista zajeta) — v letošnjem in lanskem prvem polletju, vidimo, da se je povečal od 1 milijarde 327 milijonov dinarjev na 1 milijardu 956 milijonov dinarjev ali za 47,4%. Pri tem je treba poudariti, da se je

Vrsta trgovinske dejavnosti

Zivila in gospodinske potrebščine tekstil in galeranerija ostale stroške trgovina na drobno skupaj trgovina na debelo skupaj vsa trgovina skupaj

marža v odstotkih od prometa I. polletje 1954	I. polletje 1955
9,00	9,50
8,80	7,80
10,20	8,40
10,37	8,92
4,83	4,21
7,74	6,84

Če preračunamo znižanje marže v denarni znesek — glede na letošnji promet v trgovini na drobno in na debelo — ugotovimo, da je trgovina v koprskem okraju letos zaradi potrošnikom za okroglo 22 milijonov dinarjev manj, kakor bi bila ostala pri lanski marži.

Ne glede na ta prihranek pa moramo omeniti povišanje marže v trgovini z živili in gospodinskim potrebščinam od 9 na 9 in pol odstotka. Spričo tega je treba vedeti, da znaša na pr. v Mariboru marža v tej blagovni skupini 10,60 odstotka, torej za 1,1 odstotka več, kakor v koprskem okraju, in da se je od

Vrsta trgovinske dejavnosti

Zivila in gospodinske potrebščine tekstil in galeranerija ostale stroške trgovina na drobno skupaj trgovina na debelo skupaj vsa trgovina skupaj

koeficijent obračanja v I. polletju 1954	v I. polletju 1955
6,1	9,4
2,5	3,5
4,5	5,8
4,0	5,2
3,0	3,6
3,5	4,3

V republiškem merilu je bilo stanje po uradnih virih naslednje:

v trgovini na malo v trgovini na debelo

I. polletje 1954 3,5 3,8
I. polletje 1955 4,0 4,35

Ob prvi številki „Naša skupnost“

(Nadaljevanje z 2. strani)

beno aktivnim delovnim kmetom, odbornikom ljudskih odborov in članom njihovih svetov, aktivnim udeležencem zborov volevcev itd., a zlasti vsem tistim aktivnim člancem SZDLJ, ki aktivno sodelujejo v našem socialističnem družbenem življenu. —

Predsedstvo SZDL Jugoslavije je zategadelj prepričano, da bodo vse naše politične in sindikalne organizacije in vsi zavedni socialistični državljanji ne samo pozdravili po-

Povečajmo skrb za otroka

(Nadaljevanje s 1. strani)

organizirali dečji fond, katerega sredstva uporabijo vzgojne ustanove za dvig življenske ravni otrok. Pripravljalni odbor upa, da bo letošnji dečji fond še bolje uspel, kakor lansko leto, ker ga bodo letos nabrali po občinah. Fond je tem bolj pomemben, ker pripravljamo v naši državi po predlogu Zvezne komisije za reformo šolsstva popolno brezplačno šolanje. Otroci bodo dobili v šoli vse, od svinčnika do kosila. Na ta način bo zagotovljeno vsem otrokom enakopravno in enakovredno učenje. Kdaj in kako bo to uresničeno, o tem še ne moremo govoriti, vendar je to izredno važen predlog za naše otroke in starše. Vsekakor ni preuravljeno, če se ravno v Tendu otroka spomnimo na te pomembne pridobitve. In kakor je dejal lansko leto tov. Moša Pijade: »Naj se v Tednu otroka tudi to leto združijo vse naše napredno družbene sile za dobro naše mladine in naše svetle bodočnosti.«

Z. L.

PODJETJE
AVTOOBNOVA
v Šempetu pri Gorici
obvešča, da izdeluje avtomobiles prikolice, avtobusne in gasilske karoserije, kabine, prav tako opravlja vsa generalna in servisna popravila avtomobilov in motornih vlakov.

Pisma uredništvu

Varujmo naše male pred nezgodami

Ekspeditive zadružnih hranilnic in posojilnic

Z reorganizacijo denarnih zavodov so bile pred kratkim ustanovljene zadružne hranilnice in posojilnice, katerih osnovna naloga naj bila tsestranska pomoč zadružnim gospodarskim organizacijam v pogledu solidnejšega kreditiranja in nemotenega kreditnega poslovanja. Misel o takih zavodih je sicer umestna in zelo koristna za razvoj zadružništva, vendar pa bi radi vedeli, kaj je vzrok nepričakovanimu zastolu v njihovem poslovanju — zlasti sprovađanjem virmanskih nakazil in poslovnim poslom.

Dejstvo je, da so nekatere kmetijske zadružne organizacije s področja bivšega sečanskega okraja predložile virmanska nakazila Narodni banki, zadružni hranilnici in posojilnici v Kopru, oziroma njeni podružnici v Sežani že 16. septembra letos, danes, dne 24. septembra pa na žalost ugotavljamo, da zadevni virmanni še vedno niso sprovedeni na račun naslovljениh koristnikov.

Kje tiči vzrok tej ekspeditive sprovađanja plačilnih nalogov? Ni naš namen popularizirati poslovanje Narodne banke in njenih podružnic, vendar moramo omeniti dejstvo, da do sedaj — po tolikih letih medsebojnega poslovanja — ni bilo nikoli primerov zakasnitev sprovađanja plačilnih nalogov več kot dva dni.

Pri tem moramo postaviti nekaj vprašanj:

1. Kako si zamišlja vodstvo zadružnih hranilnic in posojilnic poslovanje komitetov Narodne banke, ki se morajo točno držati njenih predpisov?

2. Ali podjetje more ugoditi zahodavam proizvodnih podjetij — tovarni, ki terjajo za svoje proizvode plačilo v naprej, oziroma v treh dneh po izstavitvi računa?

3. Ali kmetijske zadruge morejo ob takem poslovanju njihovih kreditnih zavodov plačevati obveznosti do dobaviteljev v predpisanim roku?

4. Kakšen je interes gospodarstva v naši skupnosti v pogledu denarnega obtoka?

5. Kdo bo odgovoren za posledice in gospodarsko škodo, ki z zastojem in prepočasnim poslovanjem omenjenih kreditnih zavodov nastaja v gospodarskih organizacijah?

Zadeva je zelo nujna. Apeliramo na pristoječe činitelje, da brez oddaljanja uredijo to kreditno poslovanje v korist gospodarstva in skupnosti.

ZBOROVANJE SLOVENSKIH ZGODOVINARJEV

Deveto zborovanje slovenskih zgodovinarjev, ki je bilo ta teden v Kopru in Piranu, je bilo posvečeno problemom raziskovanja Slovenske Istre, predvsem raziskovanja Kopra in Pirana. Zgodovinarji so posvetili pozornost Slovenskemu Primorju zato, ker ta čaka še temeljitejšega in načrtnega zgodovinskega znanstvenega proučevanja. To misel so poudarili tudi številni kulturni znanstveni in politični delavec, ki so se udeležili zborovanja. Med njimi so bili generalni sekretar slovenske Akademije znanosti in umetnosti prof. dr. Milko Kos, sekretar OO SZDL v Kopru Martin Greif, ljudski poslanec Anton Ukmarić, predsednik Sveta za kulturo in prosveto okrajnega ljudskega odbora v Kopru dr. Svetozar Polič, predsednik občinskega ljudskega odbora v Piranu Davorin Ferligo, podpredsednik občinskega ljudskega odbora v Kopru Leopold Cahanić in drugi.

Predsednik koprskoga zgodovinskega društva Štefko Vilhar je v obširnem referatu podal pregled zgodovinskih raziskovanj v Slovenski Istri po osvoboditvi in prikazal vlogo tukajšnjega društva pri zbiranju historičnega materiala. Koprsko društvo je organiziralo s pomočjo ljudske oblasti arheološka in etnografska raziskovanja v okraju, ki so med drugim odkrila ilirske, rimske in srednjeevropske kulturo v Krkavčah. Društvo je priredilo tudi zgodovinsko razstavo, izdalо številne publikacije in sodelovalo v urejevanju mestnih arhivov ter obih muzejev v Kopru in Piranu, ki imata zgodovinske dokumente in predmete neprecenljive vrednosti. Tov. Vilhar je dejal, da bo društvo v prihodnje nadaljevalo in razširilo svoje publicistično ter raziskovalno delo ter bo skušalo izdati čim izčrpnejšo zgodovino Slovenske Istre.

Referat univ. prof. ing. arh. Marjanja Mušica pa se je dotaknil pomembnega problema obnove slovenskih zgodovinskih mest, predvsem Kopra in Pirana. Dejal je, da smo v teh dveh mestih pododelovali zapuščenost in zanemarjenost ter zgodovinske spomenike, ki preraščajo lokalno pomembnost. Skrb za regeneracijo nalaga urbanistom teh dveh mest skrajno previdnost in temeljito poznavanje njunega zgodovinskega

teritorija. Dr. Sergej Vilfan je v svojem referatu orisal zgodovino agrarnega ustroja Slovenske Istre na osnovi gospodarskih in upravno-pravnih posobnosti tukajšnjih krajev v srednjem in novem veku ter na osnovi razvoja kmetijstva, kmečkih gospodarstev in vasi. Dejal je, da je ta razvoj ustvaril svojstveno podobo, pri kateri je značilno, da v agrarni strukturi tega področja opažamo le osamljene vplive cibmorskih krajev, da pa so se ravno v Slovenski Istri na najbolj v najbolj ohranile značilnosti pravilne ocenitve zgodovinskih doganj na osnovi napredne znanosti. Velike težave pa imajo predavatelji še vedno zaradi pomankanja učbenikov, zgodovinskih atlaskov in drugih učnih priporočkov.

Udeleženci na zborovanju so v sredo bili na izletu po Istri, kjer so si ogledali nekatere njene najpomembnejše zgodovinske spomenike.

ZAMENJAM enosobno veliko stanovanje s predstovo in vsemi-pričakovanimi prostori v centru Ljubljane za dvosobno v Kopru. Naslov v upravi Slovenskega Jadrana.

Povečana skrb za šolstvo

V koprski občini je 37 šol, 90 učiteljev in 10 otroških vrtev z 18 vzgojiteljicami. Od teh šol je 75,6 odstoka eno in dvoodelnih. Skupno z OLO bo skušala občina izboljšati šolsko mrežo, zlasti kar zadeva združenja in možnosti obiskovanja višje organiziranih šol. Predvidene združitve so Prade-Bertoki in Cežarji. Ce bo sprejet predlog nove šolske reforme, po katerem bomo imeli osemletke in ne več nižjih gimnazij, bodo šolski centri nastali v Kopru, Smarjah, Marezigh, Dekanah in verjetno v Skofiji. Ne glede na to pa je nujna graditev novega šolskega poslopnega na osnovno šolo v Kopru, ki ima zdaj 440 učencev in ji že primanjkuje prostora, predvidoma pa bo dobila po razširitvi Kopra še 300 novih in okrog 300 učencev iz nižje gimnazije, če bo uzakonjena šolska reforma o osemletkah. Razen v Kopru je potrebno zgraditi novo ljudsko šolo še v Crnem kalu in Prevari, dozidati v Marezigh in Dekanah ter obnoviti v Pradah in Gradenu, kjer nastaja prav poseben problem. Šola je namreč razbita, bivši okraj Buzet, kamor sta ti dve vasi spadali, pa ni prenesel koprski občini odgovarjajoče proračunske postavke.

Občinski Svet je še raspravljal o proračunu investicij, ki so ponekod zelo slabo izkorisčene, ker ni podjetij, ki bi hotela prevzeti delo in odgovorni šolski ljudje so brez moči. Slabo je bilo to, da šole pri sklepjanju pogodb niso vezala podjetij na roke.

Na dnevnem redu je bilo tudi vprašanje vrtcev. Nekateri otroški vrteci imajo neprimerne prostore (Krkavče, Koštobona, Pregara) in so brez igrišč. Otroci morajo biti v zaprtem prostoru in so navadno še na slabšem, kot bi bili doma, kjer bi lahko letali po dvorišču. V koprskem otroškem vrtcu je problem vzdrževanja. Z novim proračunskim

letom bo treba hranarino vsekakor zvišati, že zdaj pa potrebuje vrtec dodatnih kreditov.

V koprski občini je bilo v minulem letu 10 kmetijskih nadaljevalnih šol, vendar niso imele resničnega značaja kmetijsko-gospodarskih šol, kakor jih predvideva uredba. Največja pomanjkljivost je bila, da na šoli niso poučevali strokovnih predmetov iz kmetijstva. Zato bo treba te šole preurediti in vpljati vanje predpisani učni programi.

V diskusiji o živiljenjskih razmerah našega učiteljstva so ugotovili, da so le-te zelo slabe zlasti v oddaljenih krajih, zato bo Svet poskrbel, da bodo dobili samci na obrobnih službenih mestih opremljene sobe. Solski odbori so v nekaterih krajih zelo brezbični do teh vprašanj, Svet bo storil, kar je v njegovi moči, da pomaga učiteljstvu pri dvigu njihovega živiljenjskega standarda. Omogočil bo šolam tudi nabavo radia. Pri tem so omenili tudi stanovanjsko vprašanje prosvetnih delavcev v mestih in predlagali, da bi bil v stanovanjski komisiji tudi en prostveni delavec. Predlagali so Ernesta Vogriča s Slovenske gimnazije v Kopru.

Gradnja novih šol je bila tema razprav tudi okrajnega Svetova za šolstvo. Svet je sprejel sklep o graditvi nove ljudske šole v Semedeli slovenske gimnazije v Kopru in novo Sv. Klare v Kopru, kjer naj bi bil internat ekonomsko srednje šole in vajeniški dom. Vse to naj bi bilo gotovo še v tekočem letu. Prav tako je potrebna graditev nove telovadnice, kajti sedanja ne zadostuje niti za potrebe vseh koprskih šol, kaj še za TDV »Partizan«.

Glede na razpravo okrog osnovne šole v Portorožu, na katero so nekateri predlagali, da bi jo zaradi neprimernih prostorov preselili v Sv. Lucijo, je Svet sklenil, da šola

ostane v Portorožu, le poslopje bo treba primerno urediti. To je naloga občine.

Prav tako je potrebna razširitev gimnazije v Postojni, kjer trije razredi nimajo prostorov. Gleda na burno in široko razpravo okrog sežanske gimnazije je Svet za zdaj sprejel sklep, da letos ne bo v Sežani 7. razreda gimnazije, ker za to ni ne objektivnih ne subjektivnih pogojev. Pač pa je Svet mnenja, da je vsekakor nujno dokončati začeta dela na sežanski gimnaziji in omogočiti na šoli normalen pouk. Na prihodnjih sejah bodo tudi razpravljali o tem, ali bi kazalo ustanoviti v Sežani srednjo strokovno šolo.

Dograditi in razširiti bo treba tudi šolo v Gračiću.

Svet je še razpravljal tudi o personalnih vprašanjih in imenoval personalno komisijo, ki bo na prihodnji seji predložila svoje poročilo.

Več strokovne pomoči posestvu DEBELI RTIČ

Lani v januarju je bilo na Debelenem rtiču ustanovljeno kot odsek kmetijske zadruge Ankaran kmetijsko posestvo ki je začelo z urejevanjem in obdelovanjem zapuščenih in zanemarjenih površin rodovitne zemlje. Pred izvedbo agrarne reforme je imel v tem kraju večje obdelovalne površine inštitut Grisoni iz Kopra. Zemljo so obdelovali koloni, ki so ob izvedbi agrarne reforme postalni lastniki. Resnici na ljubo moramo zapisati, da so se nekdanji koloni, ki so postali neodvisni obdelovalci zemlje, bolj slabo izkazali. Nič so mogli osamosvojiti v gospodarjenju na svoj račun brez ukazovanja nekdanjega »parona«, ki je prej skrbel za dobov semen, umetnih gnojil, orodja in za popravila stanovanjskih poslopij. Zemljo so samo izkoriščali, poslopij pa se niso dotočnili, tudi če je bilo potreba zabititi en sam žebel, ki bi preprečil večjo škodo. Večina teh družin je po osmém oktobru 1954 odšla v Trst. Površina posestva se je z oddodom družin še povečala. Danes ima posestvo okrog 100 hektarjev arondirane površine, ki je večinoma obdelovalna. Zemlja je globoka, rodotvorna in primerna za vinogradništvo in sadjarstvo.

Posestvo bodo v bodoče tako-uredili: Od 10 do 15 hektarjev bo vinogradov, 20 hektarjev breskovih nasadov, precejšnjo površino bodo zavzemali oljčni nasadi, drugo pa bodo zasejali s krmškimi rastlinami, ker bodo na posestvu rabili velike količine gnoja. Že sedaj redijo 23 glav goveje živine in tri konje. Ko je bilo posestvo pred dvemi leti ustanovljeno, je bilo brez živine. Danes je pod preurejenim hlevom velik kup gnoja, ki za začetek predstavlja dobro podlago za boljše bodoče pridecke grozdja, sadja, oljčnik in zelenjave.

Vsak začetek je težak. To se je pokazalo tudi pri tem posestvu. Čeprav ima tako ugodno lego na malo visečem svetu, ni moglo v dveh letih pokazati tistih uspehov, kot bi jih lahko. Že lani so s traktorjem zrinali precejšnjo površino v dolini, ki pa še vedno čaka na ureditev. Sedanjemu upravniku manjka dobra strokovna pomoč in prav tako dobre in v kmetijstvu izkušenih delavcev. Ob našem obisku smo videli latnike, ki ne zaslужijo tega naziva. Le tu in tam je trte držal pokoncu kak oporni kol, v ostalem pa so trte visele kot obupanec na žici, ali pa ležale na trel. To so latniki, ki jih je posestvo dobilo po odhodu prejšnjih lastnikov. Prav tako so ti pustili zaplavljene njive, da so bolj podobne zaraščenim gmajnam kot pa nijbam. Vsega tega s sedanjo delovno močjo in organizacijo ni bilo mogoče popraviti. Dobro pa so obdelali površine, ki so jih presejali ob ustanovitvi posestva. Že lani so nasadili 2 hektaria velik breskov nasad s sorte »Majski cvet«. Od tega nasada bodo drugo leto že dobili prve sadove. Sedaj pripravljajo 6 in pol hektarja velik kompleks, ki ga bodo deloma to jesen, deloma pa prihodnjo pomlad, zasadili s trtami in oljčniki. Sedanji breskov nasad

Ekskurzija Goričanov v snežniške gozdove

Stevilnim ekskurzijam, ki so že obiskale področje snežniških, nanoških in javorniških gozdov, se je pričrnila še ekskurzija članov Uprave za gozdarstvo OLO Nova Gorica. Ekskurzija je bila sredi tega meseča in trajala dva dni.

Udeležence ekskurzije je vodil šef uprave za Gozdarstvo pri OLO Nova Gorica ing. Marjan Šebenik. Program ekskurzije je bil v naprej podrobno izdelan. Namen je bil, udeležencem prikazati vse večje lesnoindustrijske objekte: v Prestranku, Pivki in Ilirske Bistrici, kakor tudi ogled snežniških gozdov, ki so vir in dotok lesnih surovin za omenjeno lesno industrijo.

Na Pivki so udeleženci ekskurzije videli velikopotezno delo, ki bo napravilo iz tamkajšnje tovarne »Javor« najmoderneši lesno-industrijski objekt v naši državi. Zasluža za to gre predvsem direktorju Andreju Janežiču, ki neutrudljivo dela na tem, da postane tovarna »Javor« na Pivki vzoren objekt, zmožen započeti vso odvečno delovno silo med številnim prebivalstvom pivške pla-

note, ki je v pogledu poljedelstva in živinoreje pasivna, drugega zaslužka pa tod ni.

Za udeležence v ekskurziji je nastala prijetna sprememb, ko so po kratki vožnji od Pivke preko pustne, kamnite in dolgočasne kraške planote dosegli na Javornik, odet v bujen in lep jelkin gozd. Kakšen kontrast in razlik! Tam niže kamnitna pokrajina z borno vegetacijo, ki čaka že dolga desetletja, da jo bodo pridne gozdarske roke spet odelo v zeleni plasti, višje gorji pa javorniški hribovje z vzorno urejenimi jelkinimi gozdovi.

Po ogledu gozdarske hiše na Javorniku so se udeleženci podali v

Jelkin gozd na Snežniku

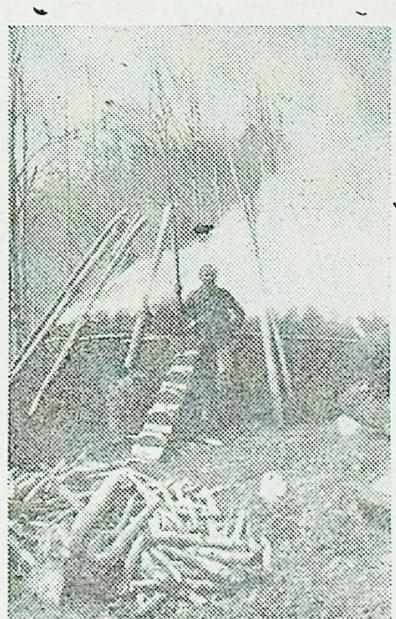
oddelek 29-c revirja Javornik, ki je študijski objekt Gozdarskega instituta Slovenije. Tukaj so slišali kratko razlagi in videli v naravi strukturo troporebiranega gozda. Od tam so nadaljevali pot preko Vrh Korena, Jurjeve doline in dalje do Mašuna. Tako so imeli priložnost, ogledati si razsežne jelove in bukove gozdove, ki so ponos snežniškega masiva. Po poldne so udeleženci nadaljevali pot v Leskovo dolino. Mimogrede so si ogledali še revirja Gomance in Okrogline, ki sta na južnem in jugozahodnem pobočju snežniškega pogorja. Ogledali so si naše najizrazitejše krasko mrazišče »Veliko Padnežnico«, ki je znano tudi iz strokovne gozdarske literature. Tu je gozdna drevesnica, kjer vzbajajo najodpornejše drevesne vrste. Po ogledu revirja Okrogline je ekskurzija zapustila snežniški masiv in se po njegovem zahodnem pobočju spustila v ilirskobistriško dolino.

Pred zaključkom obiska so si gozdari ogledali še pogozdovne valne predele Sekcije za pogozdovanje krasa. Priznati je treba, da Sekcija za pogozdovanje krasa za svoje neutrudljivo in vztrajno delo zasluži vse priznanje. Rezultati tega pionirskega dela so povsod vidni in so v čast slovenskemu gozdarstvu.

Vodilna misel organizatorjev ekskurzije je bila strogo strokovno-vzgojna plat obiska. Z ogledom snežniških gozdov so udeleženci dobili pravo sliko tega gozdnega področja. Spoznali so te strnjene, lepo negotovane in oskrbovane gozdove, ki niso nепregledni in neizčrpni predeli lesnih zalog, kakor si to nekateri morajo misliti na to, da so to že desetletja gospodarski gozdovi.

Pripomniti moramo, da ima gozdarstvo prav v snežniških gozdovih svojo gospodarsko tradicijo, kar je za stroko in ohramitev gozdov velikega pomena. Kjer ni gozdarske tradicije, tam tudi ni pravega gozdarskega kadra, tam tudi zaman iščemo lepe gozdove. Zato je za vse gozdarje zlasti pa še za one iz krasih področij, obisk v snežniških gozdovih velik dogodek in pomemben prispevek k nadaljnji vzgoji in utrditvi znanja posameznih gozdarjev, po drugi strani pa močan doprinos h krepitvi gozdarske tradicije.

Viljem Kindler

Oglarska kopa na Snežniku

Hrabrošlav Volarič

OB 60-LETNICI NJEGOVE SMRTI

Pred šestdesetimi leti, dne 30. septembra 1895, je umrl v Štivanu pri Trstu primorski skladatelj Hrabrošlav Volarič.

Hrabrošlav Volarič je bil rojen v Kobarišu leta 1863. Ljudsko šolo je obiskoval doma in v Trstu. Pripravnicu za učiteljišče je končal v domačem rojstnem trgu, kjer ga je v glasbi, zlasti teoriji in klavirju, poučeval Carli. Nato se je vpisal na učiteljišče v Kopru, kjer mu je bil vzornik in učitelj glasbe prof. Crastka. Poučeval ga je violino in klavir, pa tudi harmonijo in nekaj kontruktukta. Ko mu je bilo 19 let, je dovršil učiteljišče (1882). Postal je učitelj v Kobarišu. Tam je postal dve leti (do 1884) in vodil slovenski kobariški pevski zbor. Hrepenenje po večji in popolnejši strokovni izobražavi ga je privelo v službo na ljudsko šolo v Tolminu, kjer je takrat učiteljeval znani glasbeni teoretičar in skladatelj Danilo Fajgelj (1840—1908). Pri njem in v njim je dobil Volarič iskrenega tovariša in nič manj dobrega učitelja za skladateljevanje. Poglobovala sta se v kompozicijsko snov in tehniko. Izkušeni Fajgelj je privedel mladega in izredno nadarjenega Volariča do samostojnega skladateljskega ustvarjanja. Iz doslej neznanega vzroka pa je moral Volarič po komaj enem letu (1885) uspešnega strokovnega oplojevanja zapustiti Tolmin in svojega predobrega mentorja ter se presteliti na samotni Livek pod Matjurjem. Ceprav je v samotnih vseh odkrival in zbiral dotej še neznane melodije, ceprav jih je prirejal in harmoniziral za razne vrste zborov, ga je le morila vse prevelika samota. Prav zaradi tega je zaprosil za premestitev v Goriško Brda in predstojniki so mu nakonili učiteljsko mesto v Kozani. Tačko je zamenjal livške planinare z briškimi vinogradmi. Kljub tej prijetni spremembi pa mu Brda niso mogla potolažiti želje po čim polnoljubljovanju svojega glasbenega obrazca in izraza. Njegovo nemirno srce ga je vedno bolj valilo v Trst, osrednje primorsko mestu.

Slovenski vokalni oktet v Piranu

Med našimi najpomembnejšimi vokalnimi ansamblji je prav gotovo Slovenski oktet, ki je imel te dni koncert v Piranu. V akustičnem in izredno prijetnem gledališču »Tartini« so prišle do veljave vse glasovne in interpretacijske odlike Slovenskega okteteta, kar je seveda navdušilo prisotno občinstvo.

Spored, ki ga je izvajal oktet, je bil izredno peser in zanimiv. Rezenane mojstre so zastopali Gallus, Lasso in Donati, novejšo slovensko tvornost Prelovec, Mirk, Ravnik in Svara, svetovno pa Kodály in priedbe črnskih duhovnih pesmi. S svojim izvajanjem je Slovenski oktet ne samo pritegnil, ampak kar očaral piransko občinstvo.

Slovenski vokalni oktet je začel s svojim delom leta 1951 in prav v teh dneh slavi četrto čljetnico svojega obstoja. Zadal si je nalogo: nadaljevati tradicijo zborovskega petja pri Slovencih in prikazovati visoko stopnjo slovenske in jugoslovanske vokalne produkcije in reprodukcije doma in v tujini. Posebno pažnjo polagajo vokletovci in njihov umetniški vodja Janez Bole na kvalitetno komorno petje in dovršeno interpretacijo. Zato tudi niso izostali uspehi doma in v tujini, zlasti v Trstu in Gorici, pa tudi na mednarodnem festivalu v Angliji, kjer se je Slovenski oktet že posebno afirmiral. V Sloveniji je obiskal oktet vse večje kraje, številne bolnišnice, dijaške domove in intername, izven naše republike pa Žemun in Beograd. Vsekakor je opravil plodno in zavidenja vredno kulturno poslanstvo. Primeni pa nima manjih težav. Naj omenim le dejstvo, da še vedno nima svojega stalnega prostora za vežbanje in da je odvisen od gospodljivosti raznih ustanov. Kljub temu je Slovenski oktet izredno dobroj slovenska in jugoslovanska glasbena reprezentanca, kar je ponovno izpričal s svojim nastopom v Piranu.

Z.

sto. Leta 1890 se je poslovil od Bricev in sprejel službo v Štivanu. Od tam je hodil poučevat nabrežinski pevski zbor, ki so ga organizirali domači in tržaški rodoljubi.

Težaško delo in neprestani napori pa so vidno lomili njegovo že itak krhko zdravje. Niti more, niti sončni Devin, niti Kras, niti teran, nič mu ni moglo povrniti zdobjenega zdravja. Izdihnil je, še preden je lahko izkoristil svoje tako težko pridobljeno znanje. Premulin je, ko mu je bilo komaj 32 let.

Volarič je bil izrazit skladateljski talent, ki je mnogo obetalet in ki je s svojimi skladbami v kratkem času presegel čitalniške skladatelje in glasbenike. Razmeroma zgodaj je pričel zbirati narodne pesmi. Njegove harmonizacije in pripovedi pričajo, da je bil nadve sijalen poznavalec ljudske melodije in ritmike. Po njegovem delu in ustvarjanju lahko sklepamo, da bi se bil gotovo razvil v velikega skla-

datelja. Njegova dela so: »Narodne pesme (nabral na Kobarišem), »V domačem krogu«, »Veneč četveroglasni pesmi« (1888), »Gorski odmevi« (1888), »Slovenske pesme« (1891 in 1894); nadalje ženski dvo-spev s klavirjem »Divja rožica« in »Slovenske mladenke« (na besedilo beneškega rodoljuba Petra Podreke (1822—1889)). Njegovi samo-spevi so skoraj ponarodeli. Pisal je tudi skladbe za klavir.

Dobi stanovski tovariši so Volariču na njegovi rojstni hiši v Kobarišu vzidali dostojo spominsko ploščo ter postavili na Glavnem trgu prijeten spomenik (1908), ki pa so ga fašisti leta 1922 razbili in vrigli v Sočo. Topla ljubezen in krepka volja svobodnih Primorcev je svojemu nepozabnemu ljubljencu spomenik znova postavila leta 1952. Zdaj spet v zelenju in cvetju pozdravlja svoje rojake ter jih vzpodbuja k pesmi in delu.

—mp—

Tržaško SNG na Koprskem

V Piranu, Izoli, Kopru in na Škofijah je minuli teden gostovalo tržaško SNG iz uprizoritvo »Filumene Marturano«, delom neapeljskega pisatelja Eduarda de Filippa. Zgodba pričuje o dveh plasteh ljudi v Neaplju: eni živijo v ozkih in temnih ulicah, v črni zakajenih kletnih stanovanjih, kjer še opoldne ni svetlo in kjer so ljudje vedno neveseli obrazov; veliko vilič zajema tam iz istega krožnika in ko ima hčerka trinajst let, ji poreče oče al-mati: »Velika si postala in tu nima kaj jesti.« Drugi Neapelj pa tvorijo tisti, ki so gospodarji morja in zemlje, tisti, ki imajo trgovine, tovarne in skladišča, tisti, ki skupujejo mlada dekleta in jim najemajo stanovanja, pa jih zopet pehaajo oči, ko se jih naveličajo. Vse to delajo iz objestnosti in trme, da bi dokazali, da so še vedno gospodarji nad ljudmi in nad stvarmi.

Eduardo de Filippo je straten oblikoval tovrstnih tem in njegova dela so grenka obtožba današnje italijanske družbe, tragike in bede malega človeka. Filumena je bila deklec iz siromašne predmestne ulice, kupil jo je bogati Domenico Soriano. Petindvajset let je živila Filumena pri njem in nikoli ni poznala nič dobrega. Tri sinove je imela, eden je Domenico otrok. Ne s predanostjo, ne z zvijačo ali upornostjo, z ničemer ni mogla Filumena privedati nase Domenica Soriana. Zato se je poslužila zadnjega sredstva — otrok, za katere Domenico ni vedel. Toda za vse je zahtevala enake pravice, kajti »otroci so otroci.« In v starem računariju Sorianu so le zmagala očetovska čustva, tehnico je nagnila ena sama beseda iz ust odraslih sinov: »Očkal.«

V vlogi Filumene Marturano je gostovala članica ljubljanske Dramе

Mira Danilova, ki je nadomestila obolelo članico SNG iz Trsta Nado Gabrijelčičevno. Igrali so še: Modest Sancin, Rado Nakrst, Ema Starčeva, Zlata Rodoškova, Tea Starčeva, Miha Balch, Silvij Kobal, Julij Guštin, Stane Raztresen in Josip Fišer.

Novomeščani v Kopru in Ravnah

Jutri, v soboto zvečer bo v gledališču koncert moškega pevskega zabora KUD »Dušan Jereb« iz Novega mesta. Novomeščani se bodo predstavili koprskemu občinstvu z izbranim sporedom naših borbenih, umetnih in narodnih pesmi.

Prav posebna srečanost pa bo v nedeljo, 2. oktobra, v Ravnah, kjer bo KUD »Dušan Jereb« iz Novega mesta podaril Ravnčanom kompletno urejeno knjižnico. O izrednem dogodku v Ravnah, kakor tudi o koncertu v Kopru, bomo še poročili.

PREJELI SMO

NAŠI RAZGLEDI, št. 18

Zunanjepolitični komentarji: o razorozitvi pred OZN, o »ženevskem duhu« v Moskvi, o razpravah v Maroku in Argentini itd. Med gospodarskimi članki sta zanimivi posebno »Gospodarski razvoj SZ v lučki sklepov julijškega plenuma CK KP ZSSR« in Miloša Oprešnika »Evropska integracija kot problem ekonomskega razvoja.« Danica Vogrinec piše o »Problemu mladinskega skrbitva v Mariboru«, dr. Fran Vatovec objavlja prikaz razvojnih teženj slovenskega časniškega tiska. V kulturni rubriki so razen poemike Milan

Dve novi mladinski knjigi

France Bevk: Tovariša

(BEVKOVIZBRANO MLADINSKO MLADINSKO DELO 6. ZVEZEK)

Bevkovo Izbrano mladinsko delo, (ki ga je Mladinska knjiga začela izdajati leta 1952, skoraj istočasno z njegovimi Izbranimi spisi, ki izhajajo pri Državnem založbi Slovenije) se je prevesilo čez polovico. Prvim petim zvezkom (1. Tatčič, 2. Pesterna, 3. Grivarjevi otroci, 4. Tonček, 5. Luke in njegov škorec) se je pridružil 6. zvezek, ki vsebuje povest »TOVARISA«.

Bevk je svojo mladinsko zgodbo postavil v realno okolje. Iz opisa pokrajine (visok most z železno ograjo, grad nad mestom, reka v bližini in češnje), predvsem pa zaredi »lir« in branjeveke »Marjute« je takoj jasno, da se zgodba dogaja v Gorici. Kakor je realen milje, tako tudi upodobljena dečka pisatelj ni jemal iz gole domišljije, marveč je upodobil dva šolarja, ki ju je gotovo tam osebno poznal. Razen tega je bil avtor sam v začetku svoje stanovske poti ljudskošolski učitelj in je zato nedvomno imel simpatije do takih mladih navrhancev.

V »Tovariših« se je pisatelju posrečilo ujeti nekaj tipičnih dni iz življenja šolarjev. Povest je sestavljena iz množice drobnih sličic (zamenjava škatlice z naočniki, dogodek z mačko, naočniki in razbita ura, v potoku najdena skleda, hoja po železni ograji na mostu, pri uraru, dogodek pri Marjuti, draženje kosa in kraja denarja, mačkinia usoda in drugo), ki jih je pisatelju uspelo povezati skupaj in ustvariti enotno zgodbo.

Tako nas povest o dveh tovariših. Primož in Viktorju, ki sta v svoji mladosti nagajivosti marsikaj neumnega in slabega naredila, pouči o slabem prijatelstvu, ki je takoj pogosto škodljivo posebno pri mladini.

Odlika vseh Bevkovih mladinskih spisov je nedvomno v tem, da je v njih tako malo ali nič neposredno didaktičnega. To je prvo, kar privlače mladega bralca. Drugič, nič manj važna značilnost pa je pisateljeva človeška nota. O tej bi se dalo marsikaj napisati. Tu imam v mislih zlasti tisto človeško topilino, s katero se pisatelj približa sleher-

mu bitju. Ce bi temu dejali, da je prijetno domač, bi bilo premalo, tu gre za nekaj več, za nek etični moment, ki ni pri vsakem pisatelju tako močno razvit.

Petnajst celostranskih ilustracij je napravil Gvido Birolla. Slikar, ki je v zadnjem času zelo uspešno opremil vrsto mladinskih knjig, je tudi tokrat izdelal nekaj lepih ilustracij, ki bodo mladim bralcem pomogli do plastičnejše predstave juakov.

Povest je bila prvič objavljena v 26. zvezku »Knjižnice Mladinske Matice« leta 1934. Takrat jo je ilustrirala Ksenija Prunkova. To drugo izdajo (kar pa ni nikjer označeno) je avtor pregledal in tu in tam malenkostno popravil.

Marijan Brecelj

Andrej Šavli: Brezen

Tudi pri nas imamo pisatelje, ki načisto literaren ali pa na poljudnoznanstven, vendar živ način skušajo približati otroku živalski in rastlinski svet. Oče te literarne zvrsti pri nas je Franc Erjavec, posnel malo pa ga je pozneje še več pisateljev. Do zdaj med njimi še nismo zasledili imena Andreja Šavlija, ki nam ga je predstavila založba Mladinska knjiga z »Breznom«.

»Brezen« tu ne pomeni meseca marca, ampak del potočka, tolmin ali zalivček, kjer živijo raki. Pisatelj nam priopoveduje o Povodnjaku, stremcu Levičniku, oholemu Bikaču, ki ga trdo življenje pozneje zmordri, o sostanovalcu Ščipaču, materi Skalarici, Šivki, Repki in Ščipki. Torej raki in rakulje so junaki te zgodbe, njihovo domovanje, njihovo delo, skrbi in veselje je počlovečeno. Tako včasih kar pozabimo, da opisuje pisateljev raki in pred seboj vidimo človeško streno. Razen rakov pa nastopajo v Šaljivi povesti tudi lisica, postri, jegulja in druge »strašne pošasti«, sovražniki račjega rodu. Pisateljev način priopovedovanja je prijeten in živahen, njegovo poznavanje račjega sveta in narave sploh pa zelo globoko. Če hočete, da vaši otroci, ali pa tudi vi sami, v prikupnem obliku spoznajo življenje rakov, potem naj sežejo po Šavlijevem »Breznu«, ki nam ga je dala založba Mladinske knjige z odličnimi ilustracijami Gvida Birolle in v lepi opremi Aleksandra Horvata.

GSP razpisuje dodatni abonma

Razni znaki kažejo, da se obeta z letošnjo sezono Gledališču Slovenškega Primorja nova, uspešna rast: ob vzporednem študiju dveh ali kar treh del ter posebnem pedagoškem tečaju in turnejah čuti anasambel na vsak korak vzpodbude v obliki novih ukrepov, nabav in vsakršnih okrepitev, ki se jih z zaupanjem lotiva vodstvo po raznih zagotovilih z vodilnih mest.

Skratka, kaže, da bodo imeli končno ti ukrepi veljavno zanesljivega razumevanja in podpore, ki je zato mlado ustanovo prvi življenski pogoj.

Kaže pa tudi, da je občinstvo, ki se ob vpisu abonmajev formira, že začutilo novi utrip, preden so se vrata v hišo sploh odprla; razpis treh abonmajev se je prvotno zdel tvegan. A že danes, ko vpisovanje po zastavljenih rokih še ni zaključeno, se je pokazala jasna potreba, da razpiše GSP — dodatni abonma.

Sindikalna akcija za vpis ugodno znižanega abonmaja B je bila namreč v nekaterih sindikalnih podružnicah (Fructus, Tomos, Bor, Vino-Koper, Kulturno-prosvetni delavci) po zaslugu njihovih vodstev tako močna, da bo napolnilo hišo praktično že samo 6 do 7 sindikalnih podružnic. Kje je prostor za ostale? (Koper jih ima nad 60!) Intensivni se še vedno oglašajo, nekateri posamiči, GSP pa pricačejo od nekaterih sindikalnih podružnic še vedno nujnega odziva in apeliranje tudi na tem mestu (Stil, Slavnik, Klas, Soča, Jestyina, Tehnoservis, De Langade in drugi).

Seveda bodo veljale za dodatni abonma — D — iste ugodnosti kar kar za abonma B: znižane cene in tudi pri izrednih gostovanjih tujih gledališč — kar kar za ostale abonmaje — absolutna prednost pri nabavi vstopnic.

D. F.

Te dni gledamo na platnih naših kinematografov makedonski film »VOLČJA NOČ«. Film so snemali skoraj leto dni, vanj so vložili veliko misli, želja in truda. Režiral ga je slovenski režiser France Štiglic. Film je tudi zelo uspel, na festivalu v Pulju je odnesel nekaj prvi nagrad, odkupili pa so ga tudi v tujini. Na sliki junakinja filma Saveta Malinska-Vela poleg nje Mirča Mihajlovič in Dobrila Puckova.

OBZORNIK, št. 7

Proza: Maksim Gorki, Bertold Brecht, Marjan Rožanc. Poezija: Tone Pavček, Miha Klinar, Ambrož Marija, Franci Kuhar, Lojze Kante. Revija nadaljuje z Istratičevim romanom »Prijateljstvo ali trafika« in z Borkovo študijo naše Moderne. Nadaljevanje so tudi Makarenkova »Berila o vzgoji otrok.« Revijo zakl

OB TEDNU MATERE IN OTROKA

Predporodna zaščita mater na Koprskem

Preventivna medicina ima v sedanjem času vedno večji pomen. To je stroka, ki proučuje vzroke bolezni in jih odstranjuje ter tako prepreči obolenja, še preden so nastale. Trudimo se in se borimo, da bi z odgovarjajočimi higienskimi ukrepi preprečili nalezljive bolezni, kakor z varnostnimi zmanjšujemo nesreče pri delu itd. S predporodno zaščito pa hočemo doseči zdravje nosečnic in porod, ki se bo srečno končal in dal družini in skupnosti zdravega in krepkega otroka. Z dobro organizirano predporodno zaščito in dobro porodniško službo bo padla umrljivost porodnic na minimum, prav tako pa tudi obroštva umrljivost otrok. Pa še nekaj je važno: otrok bo prinesel na svet polno rezervnih moči, ki ga bodo branile pred infekti in drugimi o-

kološko ambulanto. Pričakujemo, da bo dobil dispanzer za žene svoje prostore v na novo urejenem zdravstvenem domu v Kopru.

V tej fazi razvoja moramo dati priznanje nekaterim terenskim babicam in sestram, ki so s precejšnjo mero potrpljenja in z lastno iniciativo uredile posvetovalnice, kljub temu, da niso pri krajevnih oblasteh naletete na potrebno razumevanje.

Pričakujemo pomoč in podporo občinskih oblasti, zlasti Svetov za zaščito matere in otroka, ki so bili pred kratkim ustanovljeni. Brez te podpore bo organizacija pred in poporodne zaščite žena hroma. Zaman bo, če bomo odkrili podhranje noosečnico, ali če bomo našli porodnico v skrajno slabih stanovanjskih pogojih, če ne bo organa, ki bo

V sedanji koprski porodnišnici

boljenji, če bodo nosečnice upoštevale nasvete, ki jih dobijo v posvetovalnicah.

Zato je razumljivo, da smo se lani, ko se je koprská porodnišnica razvila do one mere, s katero je tudi zaslužila ime »porodnišnica«, lotili organizacije predporodne zaščite. Nastala je posvetovalnica za nosečnice v Kopru, kmalu pa so ji sledile še v Izoli in Piranu. Slednja se je letos preselila v Portorož. V teh posvetovalnicah so bile z redkimi izjemami pregledane vse nosečnice tega področja. Odkrili smo pri nosečnicah številne komplikacije, proti katerim smo se lahko uspešno borili, saj so bile zgodaj odkrite. Naša porodnišnica je imela v lanskem in letošnjem letu le en sam smrtni primer. To je bil primer porodne božasti, ki smo ga dobili že v težkem, brezupnem stanju. Že na kljub prigovaranju ni obiskovala posvetovalnice, v kateri bi lahko odkrili predstadije tega težkega obolenja. To je zgoren dokaz, kako zelo je odvisno uspešno delo porodnišnice od zadostne mreže predporodne zaščite na terenu.

V vseh večjih krajih so nastavljene babice, ki spremljajo žene v nosečnosti, po porodu pa, ko se žena vrne iz porodnišnice, skrbre za njen nego in opravijo delikatnejše posle ob novorojenčku. Seveda vidi tudi porode pri ženah, ki so se odločile, da bodo rodile doma.

Pa še en kamen smo odvalili bočnim materam o dsrca. Odprli smo pri porodnišnici oddelok za čakajoče nosečnice ali tako imenovanji »Materinski dom«. Vse oddajljene in socialno ogrožene žene tu brez strahu pričakajo svoj čas in se jim ni treba batiti, da jih bo porod prehitel takrat, ko ne bodo imeli pri sebi nikogar za pomoč ob težki urici.

In se dalje smo posegli. Kljub poštevani prostorov je slavil pred nekaj dnevi svoje rojstvo Dispanzer za žene. To je višja oblika zdravstvene pomoči kot so posvetovalnice. Že deluje ambulanta za predporodno zaščito. Določeno dobro po porodu prihajajo sem žene z različnimi težavami, ki jih je zapustil porod. Sistematično jih pregledujemo in zdravimo. Ko bodo pogoj dozoreli (predvsem materialni), bo dispanzer povečal število svojih ordinacij. Dobil bo ordinacijo za kontracepcije in še gine-

Dr. Marko Kolenc

čko.

Skrb staršev za šolskega otroka

Lepi čas počitnic je hitro minil. Večina otrok se je odpočila in si teleso in duševno opomogla. Mnogi starši so veseli, ker se je spet prizel pouk, ker je nadzorstvo in skrb za otroka razdeljena med dom in šolo. Toda treba je začeti z novim načinom življenja, to se pravi življenje doma prilagoditi šolskemu življenju.

Glede na čas pouka (dopoldne ali popoldne) morajo starši določiti v dogovoru z otrokom razpored celega dneva. Dogovorenega režima dela se je treba potem strogo držati, razen res izjemnih primerov. Urvnik mora biti dopoldanski in popoldanski. Če ima otrok šolo popoldne, moramo planirati njegov čas doma v dopoldanskih urah. Tudi tiste dneve mora otrok že zjutraj vstajati v odrejenem času, čeprav nekoliko pozneje kot v tistih dnevih, ko ima šolo dopoldne. Mati nikakor ne sme dopustiti, da se zdrav otrok valja po postelji, da se v njej igra ali celo zatrkuje.

Oblečen, umit in počesan otrok sede k zajtrku, potem gre z materjo nakupovati ali ji pomaga pri pospravljanju stanovanja. Okrog devete ure pa naj začne otrok z učenjem in pisanjem nalog, kar navadno ne traja več kot dve uri. Odrasle osebe družine so gotovo že zdoma in mati mora prepustiti otroku vsaj del mize, kjer lahko nemoteno opravlja svoje delo. Ko je otrok prost, naj se igra, pomaga materi ali pa se posveti izvenšolski izobrazbi (glasba, tudi jezik in podobno). Mati naj skrbti, da bo kosilo pripravljeno pravočasno, da lahko otrok je brez naglice in da se v miru odpravi v šolo. Naj starši ne pošiljajo otrok v šolo prevozno, pa tudi prezgorljive. Najbolje je, da bo na svojem mestu 10 do 15 minut pred začetkom pouka.

Če ima otrok predpoldanski pouk, potem je treba organizirati popoldansko zaposlitev, t. j. učenje. Ko otrok pride iz šole, naj do kosila pomaga materi ali pa naj se igra. Dobro je, da nauči mati otroka, pa naj si bo to deček ali deklica, praviti mizo za obed in prav tako, da ji pomaga pospraviti po kosilu. Domace delo naj bo sploh sestavni del dnevnega režima, kajti vsak član družine, tako seveda tudi otrok, mora po svojih sposobnostih v prostem času delati tudi doma.

Glede na otrokovo zdravje in njeve potrebe bomo pač določili, kaj bo delal otrok po obedu. Ali bo spel, se sprehol, igral, spočil, ali razvedril s kakim prijetnim delom. Prav tako kot dopoldne, bo poskrbela mati, da bo otrok popoldne v miru lahko naredil svoje naloge. In prosti čas do večerje bo porabil za sprehol ali igro. Posebno pazimo na otroke, ki se uče tudi izvenšolskih vrednot, da jih ne bi preobremenjevali. Večerja naj si pozn. Pred spanjem naj si pripravi otrok še šolsko torbo, se umije in si ob postelji pripravi tudi obliko za drugi dan zjutraj.

Zelo važno je, da mati pazi, da se otrok dnevnega urnika tudi drži, kajti le tako si bo pridobil potrebne delovne navade, ki mu bodo koristile vse življenje.

je bilo v šoli? Ali si bil vprašan? Ali ste se učili kaj novega? Kakšen si bil v odmorih? Ali je učitelj kaj naročil? Ali paziš, ko greš čez cesto? Si srečal koga znanega? Si pozdravil? itd. itd. Prav gotovo vsak otrok rad pripoveduje o šoli in tu imata oče in mati priložnost, da utrijujejo učiteljevo autoriteto in ugled šole, da razvijata otrokov socialno zavest in da krepita njegovo voljo in željo do učenja.

*

Že v prvem šolskem letu si izbere otrok prijatelja, s katerim ga družijo tesne vezi še v poznejšem življaju. Starši naj se zanimajo, kakšen je otrokov tovaris, ali tovarisica, zanimali se bodo tudi za njihove starše in jih obiskati na domu. Dovoljenje za novo znanstvo in tovarištvu bodo dali straši otroku glede na moralno kvalitete novih otrokovih prijateljev in ne na podlagi njihovega socialnega stanja ali porekla. Posebno če je tovaris ali tovarisica njihovega otroka dete zaposlenih staršev, potem ga bo mati sprejela v svoj dom in bo s tem veliko pomagala tudi delovni ženi.

*

Toda ni dovolj otroka samo spravljati o šolskem življaju, ampak moramo otrokovo učenje tudi nadzrovati. Roditeljski sestanki v šolah omogočajo staršem, da pomagajo in svetujejo otrokom pri učenju in pri izdelavi domačih nalog. Pri tem pa moramo nujno omeniti, naj nikdar starši ali kdo drugi ne izdela otrokove naloge, nariše sliko ali kaj podobnega. Otrok se mora že v začetku navaditi na samostojno in pošteno delo. Prav v tem greši mnogo staršev in s tem preprečujejo razumski razvoj svojega otroka in ga razen tega še navajajo na laž do učitelja in do svojih tovarisov. Otrok se tako tudi navadi odložiti svoj del, svoje breme, na tuja pleča.

Velikokrat se zgodi, da starejši bratje, oče ali mati spisajo otroku naloge ali mu nariše sliko. Ko učitelj v šoli otroka vpraša, kdo je napisal nalogo, dobí navadno odgovor: »Bilo je pozno bil sem zaspan in utrujen, pa mi je oče pomagal pisati in risati.« Ko se to zgodi prvič, je krv dom. Če bi imel otrok točen razpored dela, bi lahko napisal nalogo pravočasno. Če se bo to zgodi večkrat, bodo mogiče starši stopeči do učitelja in se z njim pogovorili, mogiče ga bodo tudi prisili, naj naloge zmanjša. Zmožljivost vseh učencev nameči ni enaka, prav tako ne njezine domače razmere. Včasih se tudi zgodí, da pride mati v šolo in pripoveduje n. pr., da Jasna večerja ni imela nobene volje, da bi pisala računa. Če gre za zdravega otroka, potem ne sme biti govora o razpoloženju, kajti učenje mora biti prva otrokova dolžnost. Včasih tudi tiste najmanjše učence slišimo govoriti, da se kakega predmeta neradi, ne zrijo ali pa tegu svlohu ne opazijo. Oboje ni pravilno. Otroku je treba primerno razložiti, da so vsi predmeti, ki se jih uči v šoli, potrebni. Prav tako bodo starši svojemu učencu svetovali, naj začne z učenjem tistega predmeta, ki se mu zdi najtežji, pa mu bo daljše delo prijetno in lažje. Vsako delo mora opraviti potrežljivo, točno in v redu. Starši naj sami ne kažejo nepotrežljivosti in naj ne zahtevajo od otroka, da z nalogami in z učenjem čim prej konča. Vsekakor pa je potrebna otro-

ku vzpodbuda, če je pri tem poslu preveč počasen. Zavedati se moramo, da so otroci, ki ne morejo dosegati potrebne hitrosti. Le-te moramo pustiti, da v miru in počasi končajo svoje naloge. Če bomo take otroke preveč silili, bodo postali malodrušni, začutili bodo, kot da so nesposibni. Otrok se mora navaditi le na točnost in red, kajti to pomaga tudi pri utrjevanju otrokovega značaja.

Zelo pogosto stavljam starši otroku kot primer kakega odličnega učenca. To je vsekakor zgrešeno. Tisti učenec je morda posebno nadaren in se zlahkoto uči. Pri takem postavljanju vzorov pa lahko postane načelnički, ker ve, da ne more doseči take ocene. Lahko pa postane tudi ravnodušen in si reče: »Karkoli bom počel, nikoli ne bom imel take ocene.« Veliko bolje je, da govorijo starši o pomenu delovnih navad za vsakdanje življene in povedo primere, ki kažejo, kaj se je zgodilo ljudem, ki niso bili vztrajni in potrežljivi. N. pr. Jožica je zmesila klobičič volne, ker ni imel potrežljivo odvijala, Peter je zamudil izlet, ker ni imel pripravljenih stvari in podobno.

Kako naj odrasli pomagajo otrokom pri učenju? Svetovali bodo, pokazali in razlagali. Metka je n. pr. dobila v šoli nalogo, da ilustrira neko pravljico iz čitanke. Jokala je in prosila starejšega brata, naj ji pokaze, kako se nariše drevo. Brat je bil nepotrežljiv in ji je narisal celo risbo, »da bo imel mir.« Toda velika sestra je imela več razumevanja in potrežljivosti, pokazala je Metki, kako nastane drevo. Metka je zdaj sama narisala risbico in njen vesele je bilo nepopisno.

Kako bodo starši navajali otroka pri učenju? Gleda na to, kako otrok laže do učenja, ga bodo starši navajali, ali naj se uči glasno ali po tihem. To je namreč odvisno od tega, ali otrok bolj dojemna z očmi ali z ušesi. So tudi otroci, ki si najbolj zapomnijo, če jih bere kdo drug. Glasno branje pa je potreben vsem otrokom, kajti le tako se privadijo tehnični čitanci in dobijo posluh za item in melodijo jezika. En otrok potrebuje dolg časa, da se nauči neko stvar, drugi manj. Otroka, ki je zelo hiter, je treba opozoriti, da mora biti načaten in vesten, tistega pa, ki je počasen, moramo (če je mogoče), vzpostavljati k hitrejšemu delu. Toda pomoč staršev naj bo vedno ljubezniva, mirna in potrežljiva, le tako je zagotovljen uspeh.

Prav tako kot pri učenju, je treba tudi pri pisanju domačih nalog začeti s tistim, kar je najtežje. Kot otrok to opravi, ga bo navadil občutek olajšanja, ki mu bo ustvaril voljo in interes za nadaljnje učenje. Nišo maloštevilni starši, ki tudi telesno kaznujejo otroka, če naloge takoj ne razume. Ni treba posebej potrdirjati, kako zelo je škodljivo za celoten otrokov razvoj. So pa tudi starši, ki zaradi svoje pomankljivosti ali prezaposlenosti ne morejo otroku pomagati pri učenju. Toda vsekakor lahko nadzorujejo otrokovo delo. Prav vsi se lahko zanimajo, kako je bilo v šoli, pregleđajo naloge, zahtevajo, da jim otrok preberi predpisano čitavo, da jim povte pesem, ki se jo je moral naučiti itd. Mati, ki je doma zelo zaposlena, lahko zahteva od otroka, da se uči v njeni prisotnosti, medtem ko ona lika, kuha, pospravlja.

Ce so domače prilike težke, naj se starši posvetujejo z učiteljem, pri njem bodo našli največ razumevanja in največji pomoč. Danes je povezano med domom in šolo zelo močna, potreben je le medsebojni sodelovanje in spoštovanje. Starši naj čuvajo pred otrokom učiteljev ugled in naj ne govorijo o njem slabu v otrokovi navzočnosti, četudi imajo tehten vzrok za ostrejšo kritiko. V tem primeru naj oddidejo v šolo in se pogovore na licu mesta. Otrok mora pristopati k svojemu učitelju z ljubeznijo in s spoštovanjem in učitelj mu mora biti razen staršev največja avtoriteta.

Karkoli se mora otrok naučiti ali narediti, mu pač pomagamo in počazemo, nikoli pa ne smemo namesto njega delati. Povsem zgrešeno je mnenje, da se bo naučil že pozneje, ko bo rabil. To kar zahteva od učenca žola, to kar je planirano v učenju načrtu za določeno dobo in stopnjo razvoja, vse to lahko normalen otrok tudi izpolni.

Grelna

Dobite jo v naših domačih trgovinah z električnimi potrebnimi nalogami.

Z njo moremo v razmeroma kratkem času segreti večje količine vode. Zgrajena je po istih načelih kot so majhni grelci za vodo, ki jih vtaknemo v lonček. Grelna spirala je delana v kovinasti cevki, ki je skozi bakelitni ročaj spojena z žlico in vtikalom. Žica je izolirana z gumijasto cevjo tako, da jo lahko brez skrbi potegnemo tudi do bolj oddaljenih delovnih mest. Tuk ob ročaju je pritrjena kovinasta ključka, s katero obesimo spiralo na posodo tako, da potopimo v tekočino samo grelno spiralo; bakelitni držaj z žico pa ostane suh. Spirala z držajem vred je dolga 25 cm in ima jakost 600 W. Opozoriti pa moramo, da je ta spirala uporabna le za gretje vode, ne pa za kuhanje mastnih in nečistih tekočin.

Špirala

Nova grelna spirala pomaga štediti poti, ker žico lahko potegnemo, če je dovolj dolga, na poljubno delovno mesto. Prihranimo si tudi težko prenašanje vroče vode. Tako s spiralo ugrejemo vodo kar v vedru, z njo pomijemo mlečno posodo, ali jo dolijemo že zmečkanji, mrzli svinjski krmi, nadalje umijemo korita, pogrejemo vodo za napajanje itd. Pred pranjem segremo tudi vodo za namakanje perila, lahko pa tudi vodo za umivanje in kopanje.

Paziti pa je treba na čistočo. Posoda, v kateri voda segrevamo, naj bo vedno čista, prav tako voda. Za uporabo jo odlijemo. Nehigienično pa bi ravnale, če bi enkrat vtaknile spiralo v napolnito posodo za mleko, drugič v vedro od svinske krme itd.

Odkup zdravilnih zelišč na Colu

Prebivalci vasi Col, Orešje, Budanje, Gozd, Višnje, Kovka in drugih nimajo posebno ugodnih življenjskih pogojev. Njihove vasi so v široki odprtji dolini nad Vipavsko dolino. Poleti in pozimi so izpostavljeni močni burji. Rudovite zemlje imajo zelo malo in je mogoče čuvati ograjeno v globrečah. Pridelajo malo koruze, žita in krompirja, ker pa zadostuje komaj za nekaj mesecev v letu. Trdo bi bilo njihovo življenje, če ne bi imeli kakega postranskega zaslužka. Precej ljudi zaposluje parketarna, nekaj pa jih dela v dolini.

Pobegi-Čežarji

V nedeljo so se v zadružnem domu zbrali vsi bivši borce iz Sv. Antona ter Čežarjev in Pobegov. Tovariš Fabijan Valentič je podal kratko poročilo. Borce so v živahnih razpravi govorili o gospodarskih, političnih in drugih vprašanjih in nazadnje spregledali razne skelepe. Vse vasi okolice Kopra od Škofij pa do Smarj praznujejo drugi oktober v spomin na veliko nacifašistično ofenzivo prve dni oktobra 1943. Borce so predlagali, da bi sedanjem občinski odbor na prihodnjih sejih ta dan razglasili za praznik vse sedanje občine Koper. Ker so z novo teritorialno ureditvijo pripadle občini Koper tudi vasi Kubed, Trebeše, Loka, Bezovica. Podpeč in druge, ki so v takratni ofenzivi pretrpele svoj ognjeni krst, je ta želja še toliko bolj upravičena.

Ob koncu sestanka so se borce pogovorili o novem sedežu in izvolili nov odbor.

B.

Veliki dol

V nedeljo drugega oktobra bomo odkrili spomenik 37. padlim borcem in umrlim v internaciji. Spomenik je preprost in nima nič umetniškega zunanjega videza. Tak je, kot so bili borce, ki so šli v borbo, gnani od velike želje po svobodi. Sami te svobode niso dočakali, zato naj jim bo ta spomenik v dokaz, da se nanje spominjam vse tisti, ki danes nadaljujemo njihovo delo.

Vasi Veliki dol, Tublje in Kreglišče imajo skupno okrog 400 prebivalcev in so dale 112 partizanov. 37 padlih in umrlih v internaciji je skoraj 10 odstotkov prebivalstva. Mislimo, da bodo preživeli borce, ki so se kdaj mudili v naši vasi, radi prišli v nedeljo k nam, da se bomo pozdravili in obujali spomine na tiste dni, ko nam ni bila pretežka nobena naloga in nobena žrtva.

Vaščani

Tak zadružni dom so zgradili prebivalci Cola, Orešja in bližnjih vasi

plemenita čustva svoje žene. Ce pa ga je kaj bolelo, je bilo to, da se je Toné slabo obnašal kot sodelavec pri izkorisčanju Sequioete.

Fant je mislil, da je sreča, ki ga je doletela pri žrebanju, zmaga na loteriji. Prepričan je bil, da će jé od svojega, ne stori nikomur krvicu, čeprav se prepriča veseljačenju in ne skrb za lov.

Sequioeta je dobro donašala. Čeprav ni bilo več tako čudovitih lovov kot nekoč, vendar so v nekaterih nočeh zajeli skoraj tisoč kilogramov jegulj, kar je bilo za Canamelom prava sreča. Kljub temu pa se je preprial na trgu v ribarnici glede cene, medtem ko je opazoval tehtanje in nakladanje. To je bilo v redu, toda zahteval je enakost: vsak naj izpolni svojo dolžnost, ne da bi pri tem zlorabljal dobro bližnjega.

On je bil obljudil denar in ga tudi dal. Vse mreže in orodje, ki bi, če bi jih znesli skupaj, ustvarili kot gostilna visok kup, so bile njegove. Toné se je bil z druge strani zavezal, da bo pri delu pomagal, vendar še ni zajel na lastne roke niti ene same jegulje.

Ko se je v prvih nočeh udeleževal skupnega lova, je sedel v colnu in kadil, medtem ko so ded in ostali ribiči polnili dno z jeguljami in linji. Pozneje pa ga sploh blizu ni bilo! Dolgočas je se v temnih viharnih nočeh, ko je bil lov najbolj obilen. Pretežko se mu je zdelelo, da bi moral vleti mrežo polno rib in odvratna mu je bila lepljiva vlačljivost jegulj. Rajse je ostal v gostilni ali pa odhajal spati.

Prenekatero noč se je Canamel, čeprav je kašjal in tožil zaradi bolečin, odločil, da se udeleži lova, da bi tako spodbodel Tonéta z dobrim zgledom in ga zdramil iz lenobe. Medtem ko se je Canamel tako žrtvoval, pa je Kubanca še bolj mikalo, da bi ostal v gostilni. Trdil je celo, da bi morda Nelleto strah, če bi ostala sama.

V resnici je bil Paloma tisti, ki je skrbel, da je delo napredovalo. Se nikdar se ni vrzel na delo s takoj vnemo kakor zdaj, ko se je čutil gospodarja Sequioete. Toda ... prekleto! Pogodbe so pogodbe in Canamelu se je zdelo, da mu Toné teme nekaj, ko ga je gledal, kako se veseli življenja in ga prav nič ne skrbi skupno delo. Kako uživa, potepuh! ...

Dobra letina krompirja na Tolminskem

Kot po drugih krajih Slovenije, je letos tudi na Tolminskem krompir dobro obrodil. Posebno dober pridelek imajo tisti kmetovalci, ki so spomladi poskrbali za dobro in zdravo seme. Največji hektarski dohos je dal krompir sorte Merkur. Nekateri so s to sorto dobili 18.000 kg krompirja na hektar. Prejšnja leta je ta sorta dala le okrog 15.000 kg na hektar. Z domačo sorto krompirja so dosegli letos le 14.000 kg na hektar, prejšnja leta 9.000 kg na hektar.

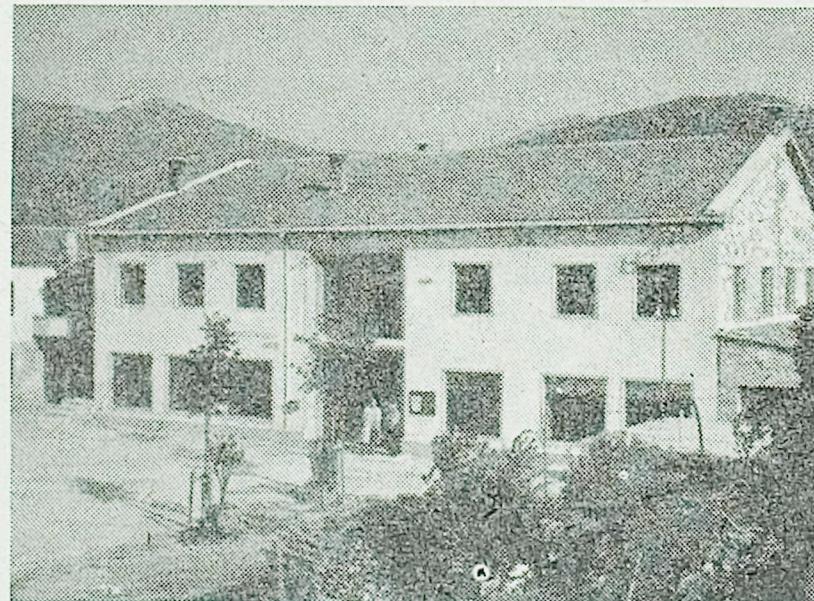
Med tolminskimi kmetovalci je vedno več zanimanja za pridelovanje priznanega semenskega krompirja. Za pridelovanje semenskega krompirja ima Tolminska posebno ugodne pogoje zaradi sivega višinskega podnebja, rahlih peščenih tal in dobrega gnojenja. Predvidevajo, da bodo na Tolminskem pridelali letos 21 vagonov priznanega semenskega krompirja.

—gr.

Sv. Anton

Ze večkrat smo tudi v Slovenskem Jadranu brali o traktorju naše zadruge, pa se zadeva še ni premaknila z mrtve točke. Že pred leti smo na sejah sklepali in odločili odgovorne ljudi, ki naj bi se pozanimali za nabavo. Takrat smo zvedeli, da je v Miljskih hribih bila naprodaj mlatilnica, traktor, dva težka pluga in vsa potrebna oprema. Vse to bi bili dobili za mal denar in bi danes bilo vredno okrog 6 milijonov dinarjev. Da tega nismo dobili, ni krvda članov kmetijske zadruge, či so na občnih zborih zahtevali nabavo teh strojev, pač pa človeka, ki ima v zadruzi važno vlogo, pa se je za to premalo zavzel. Kako bi nam ti stroji danes prav prišli, ko imamo tako potrebo.

Jakomin Roman

Tak zadružni dom so zgradili prebivalci Cola, Orešja in bližnjih vasi

Končno smo v Idriji le dosegli, da so nam izboljšali način prodaje sadja in zelenjave. Gospodinje so se upravičeno pritoževali, ker so morale v vrstah čakati celo uro in tudi več, če so hotele dobiti malo sadja in zelenjave. Sedaj so prodajo lepo uredili, ker so v vsaki poslovnični namestili še po eno prodajalko. Tako gre delo hireje od rok in ni več tistega nepotrebnega čakanja, prerekanja in nervoznosti. Na trgu Svobode pa so začeli prodajati sadje in zelenjavo še na odprtih stojnicah. S tem so razbremeni poslovnični poslovniči in prodajalce.

Idrija

Toda strah, da bi prišel ob Sequioeto, je Canamel zadrževal. Pri csem tem se je Toné, ki se je nastanil v gostilni, začudil debelih. Obdajala ga je lagodnost, ki mu je dovoljevala, da je zadostil sleherni želji. Jedel je najboljše stvari v gostilni, pil vino iz priljubljenega soda in v svoji predznosti si je dovolil celo to, da je pobožal Nelleto za pultom v Canamelovi prisotnosti, nekaj korakov od pivcev, od katerih ga je kdo neprestano motril.

Kadar se ga je polastila želja, da bi zapustil Palmar in preživel dan izven Albufere, v mestu ali v majhnih okoliških vasičah, se je postavil pred Nelleto in predzno zahteval:

— Daj mi pet peset!

— Pet peset? ... Le čemu ti bodo?

ženine zelene punčice so ga motrile in njeno telo se je izprislo s ponosom prešušnice, ki noče biti varana ob svojem času. Toda komaj je odkrila v ljubljencevih očeh samo željo streliti s sebe malomarno lenobnost dobro rejenega samca, tedaj se je z veliko prizanesljivostjo zasmehala in mu dala, kolikor je zahteval, z edinim priporočilom, naj bi se kmalu vrnil.

Canamel se je jezik. Kaj takega bi že prenesel, če bi Toné pokazal vsaj malo zanimanja za lov! Toda ona je bila vse preveč radodarna! Hvaležnost, ki jo čuti do Palomovih, jo bo pogubila. In s pikolovsko natančnostjo, ki je lastna skupuhom je beležil vse, kar je Toné popil ali dajal piti v gostilni. Celo ušivec Sangonera je začel ponovno zahajati v gostilno, ker ga je ščitil Kubanec, ki je naravnost užival nad tem, da ga je opiral in poslušal njegovo neumno klepetanje.

— Ta se bo lepega dne polastišči tudi moje postelje! — je režil Canamel svoji ženi.

Ubogi mož, ki ni znal brati v ženinih očeh, ni niti poznal sarkastičnega posmeha in zlobnega pogleda, s katerim je žena poslušala podobne tožbe.

Ko je bilo Tonéto v gostilni dolgčas, je vzel gostilnicarjevo puško, zaživil gal Centelli, slavnji psici, in odšel v ložje. Canamelova puška je bila najboljša v vasi, zares gosposko orožje. Tonéto jo je uporabil, kot bi bila njegova last! Z njem je bilo nemogoče zgrešiti cilj.

Ob ponovnem odkritju spominske plošče pesniku Simonu Gregorčiču v Braniku

snikovo življenje za časa bivanja v nekdanjem Rihenberku, sedaj Braniku. Za njim je govoril pisatelj France Bevk, ki je poudaril literarni pomen pesnikovega dela v slovenski književnosti. Pevski zbor domačega prosvetnega društva je nato zapel »Slovo o Rihenberku« in »Nazaj v planinski raj«. Pred ploščo so nato položili več vencev in cvetja. Lep lavorov venec je položil tudi France Bevk skupno s predstavniki okraja. Pri slavnosti so sodelovali domači gdeci in gasilci iz Dornberka. Popoldne je imel domači pevski zbor pod vodstvom Andreja Vidmarja na koncert.

Primorska je kot obmejna pokrajina dolga leta nosila tujev jarem. Ceprav odrezana od matične domovine, je dala slovenski književnosti vrsto zaslужnih mož. Od teh gotovo zavzema eno prvih mest pesnik Simon Gregorčič. Prebivalstvo Branika je ponosno, da je ta veliki besedni umetnik preživel nad osmem let v njihovem kraju ter je prav tu dosegel višek literarnega ustvarjanja.

K. Sever — F. Kante

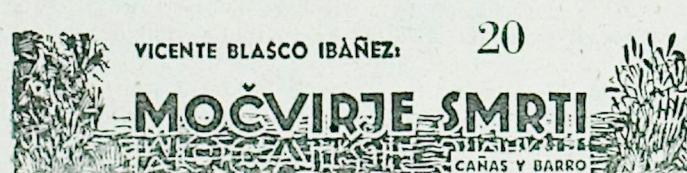
Kačiče

V bližini naše vasi je bil med načodnoosvobodilno borbo porušen most na železniški progi Divača—Kozina. Pod tem mostom pelje cesta iz Kačič v Lokev. Ob cesti imamo polja in travnike. Takoj po osvoboditvi so most popravili tako, da so ga zasuli, kot da je tam nasip. S tem so nam zaprli dohod na polja in travnike, ki jih imamo ob tej cesti. Morali smo po ovinku tri kilometre naokoli, če smo hoteli priti na место. Pred kratkim se je železniška uprava odločila, da bo na tem mestu znova zgradila most. To povedravljamo vse vaščani, ker nam bo potem res odleglo. — ca

V Portorožu bodo zborovali gostinsko-turistični delavci

V dneh od 4. do 7. oktobra bo zborovalo v Portorožu nad tisoč gostinsko-turističnih delavcev iz vseh krajev naše republike. To bo tretji gostinsko-turistični zbor Slovenije. Glede na to, da smo pri nas dosegli zlasti letos velik razmah v gostinstvu, bodo na zboru razpravljali o problemih za nadaljni razvoj gostinstva in turizma posebno v naših krajih. V okviru tega zborovanja bodo v Portorožu razne kulturne in športne prireditve. Med drugim bodo na portorožkem stadiou tekmovali gostinski delavci v lahki atletiki in nogometu. Prav tako bo na stadiou ob tej priložnosti tudi nastop izurjenih lipicancev iz izbranim programom. V času zborovanja bodo tudi razne razstave, kot vinška, kulinarična in turistično-gostinska.

20

Tisto leto se je Nelleto zahotel, da bi se poveselila bolj kot kdajkoli. Cutila se je popolnoma srečno. Zdalo se ji je, da preživila za gostilniškim pultom cvetočo pomlad.

Ko je zvezcer večerjala s Canamelom in Kubancem, ki sta bila vesela in zadovoljna, v svetem miru domačega ognjišča, se je zvezcer, da je najsrcejša med ženami in se je z vsega srca zahvaljevala Gospodu, ki je znal s srečo poplačal dobre ljudi. Bila je najlepša in najbogatejša žena v vasi. Mož je živel samo zanjo in je bil z njo zadovoljen. Tonéto je bil vedno bolj zaljubljen in je ustregel sleherni njeni muhastji želji. Kaj je hotela še več? Niti one velike dame, ki jih je bila opazovala oddaleč na izletih v Valenciji, niso mogle biti tako srečne, kakor je bila ona v tem kotičku zemlje ...

Njene sovražnike pa so znale povedati o njej vse mogoče slabosti. Sammaruca je stalno oprezovala, tako da sta se morala s Tonétom posluževati pretvez za izlete v bližnje vasi. In toliko je bila Nellettina zvitost v pripravljanju teh načrtov, da se je sam Tonéč udil. Pri tem so se mu porajali dyomi. Da bi bila ljubimkala s kom drugim v času njegove odsotnosti? Da govorje zlobni jezik resno?

Toda vse obrekovanje ni Nelleto niti malo motilo. To, kar so sedaj o njej govorili, je bilo podobno temu, kar so prej šušljali, ko s Tonétem se nič skupnega ni imela. Prepričana, da ni mogoče najti na njej nobene slabosti, je kljubovala takim govorcam. V gostilni se je šalila s Tonétem tako, da se je stari Paloma zgražal. Tedaj se je Nelleta cutila užaljeno. Ali nista morda s Tonétem skupaj zrasla? Ali ni bila njena dolžnost, da ljubi Tonéta kakor brata in hrani v spominu vse to, kar je njegova malj zanjo storila?

Canamel se je s tem strinjal in je neprestano hvalil

Uspela razstava grozdja v Vipavi

V nedeljo so v Vipavi slavnostno odprli tradicionalno razstavo grozdja. Vipavski vinogradniki so razstavili 152 izbranih vzorcev grozdja iz vse Vipavske doline. Ocenjevalna komisija je po natančnem pregledu razstavljenega grozdja razdelila številne nagrade in po-hvale. Razen grozdja so razstavili tudi vzorce zaščitnih sredstev in umetnih gnojil. Razstavo si je ogledalo nad 2.500 ljudi. Med obiskovalci razstave so bili tudi izletniki iz Ljubljane in Domžal, ki so se pripeljali z avtobusom.

Ob tej priložnosti so imeli vino-gradniki zbor, kjer je o napredni vzgoji trt predaval inženir Franc Marušič iz Kmetijske šole v Ložah. O letošnjem pridelku in odpoku grozdja pa je poročal Dušan Terčel, upravnik Vinarske zadruge v Vipavi.

Prvo nagrado za namizno grozde sta prejela Avgust Rener iz Lož in Anton Brankovič iz Cnič. Za rebusko so prejeli prve nagrade Alojz Semenič iz Manč, Ivan Zorž iz Slapa in Alojz Marinčič iz Vitojelj. Za malvazio je prejel prvo nagrado Ivan Zorž iz Slapa, za laški rizlig pa Jože Klatež iz Vrhpolja in Avguštin Trošt iz Podrage. Prvi nagradi za muškat sta odnesla Fran Premer in Alojz Kobal iz Vrhopolja. Prve nagrade za pinelo so odnesli Milan Vidrih iz Podrage, Joško Premru iz Vipave in Franc Tipan iz Planine.

Razen prvih nagrad so razdelili še 11 drugih nagrad in 30 pohval.

Predjelo sredo so bili v Vipavi ljudski poslanec in književnik France Bevk ter zastopnika Glavne direkcije železnic iz Ljubljane. Z oddorniki okrajnega in občinskega ljudskega odbora so razpravljali o predlogu za podaljšanje železniške proge do Ajdovščine do Podnanosa. Sklenili so, da bodo ustanovili komisijo, ki naj gospodarsko utemelji gradnjo tega dela nove proge. Prebivalci Zgornje Vipavske doline

so na zborih volilcev že večkrat predlagali podaljšanje proge, ker bi po njihovem mnenju veliko pomogla k hitrejšemu razvoju gospodarstva.

V zadružnem domu v Vipavi je bil sestanek zastopnikov kmetijskih zadrug iz Vipave, Lož, Podrage in Podnanosa. Na sestanku so sklenili, da bodo z novim letom združili te zadruge v eno močno kmetijsko zadrugo. Taka zadruga bo veliko laže pomagala pri izboljšanju in dviganju kmetijstva. Razen kmetijskih pospeševalnih odsekov, bo zadruga imela tudi traktorski odsek, kar dosedanjim gospodarsko šibkim zadrugam ni bilo mogoče.

—st

96-letna Grudnovka iz Pluženj obrezuje sadje za sušenje

Stara Grudnovka v Plužnjah na Cerkljanskem

Slišali smo, da bo kmalu praznovala stotečnico rojstva, zato smo jo obiskali na njenem domu v Plužnjah na Cerkljanskem. Sedela je v hiši na stolici in obrezovala nagnite »mojzerce«, neke sorte domače hruške. Ko smo jo vprašali, da bi pogovorila kaj iz svojega življenja, se je nasmehnila in odgovorila: »O, tisto pa že, saj pomnim čase, ko še ni bilo žveplenka. Ko sem pasla krave, je moj oče uporabljal kresilo in gobo. V hišah smo takrat svetili s trskami, ki smo jih sami pripravili s posebnimi obli. To je bila takrat naša električna razvestiljava. Pekli smo kruh iz ječmenove, koruzne, ržene, ajdove in bobove moke. Za kmeča je bila velika sramota, če bi kupoval moko v trgovini. Obleko smo nosili iz domačega platna, ki smo ga izdelali iz lanu in volne.«

Starca ima še vedno jasen spomin, le malo naglušna je. Ne bi ji prisodil 96 let, kolikor jih ima. Ob požigu vasi v aprilu 1945 se ni hotela umakniti. Videla je, kako so Nemci začigali hiše in hleva, ki so bili še pokriti s slamom. Pod njeno hišo so začigali velik kup dražja. Vzela je vedro vode in šla gasiti dražje, pa so jo Nemciagnali stran. Skrila se je v hišo. Ko je videla, da gorijo vse hiše, je stekla po stopnicah v gornje prostore. V večji sobi je gorel kup perila. Histro je šla v kuhinjo in prinesla vodo ter pogasila ogenj. Tako je redila hišo, da ni zgorela.

»Jej, kako hudo je bilo. Sama sem ostala v vasi, ker so vsi drugi zbežali. Videla sem, kako je Nemci prinesel iz hrama kokoš. Kaj sem mu hotela. Odnesel jo je.«

Tako priponuje starca, ko oživila spomine na hude dni. Pravi, da že vse predolgo na svetu, pri tem pa hiti z obrezovanjem hrušk, kot bi ji bilo še trideset let. Polno je še v njej življenjske sile. Kaže, da

bo dočakala sto let. Njena glavna hrana je 4malo ta črnega kofeta«, kot je povedala. Ena hčerka je v inozemstvu, pa ji od časa do časa pošle kak priboljšek. Kako bi mogla napraviti, ne da bi starki dali malo tistega brazilskega zrnja, ki ji lajša starost? Da ste videli, kako so se ji zasvetile oči! Ni se mogla dovolj zahvaliti... za take kolace, ki so tako dragi, ljudje, ki jih dajo, pa tako redki!« je hvaležno dejala.

—V.

Postojna

Predstavniki občinskega komiteta, ljudskega odbora, SZDL ter kmetijskih organizacij so razpravljali o nekaterih perečih kmetijskih problemih. Govorili so o melioraciji močvirje in regulaciji potokov Pivka, Podnanosčica in Korotanščica. S temi izboljševalnimi deli bodo pridobili večje površine rodovitne zemlje. Nadalje so razpravljali o kontroli nad poslovanjem zadržnih podjetij ter o nadzoru nad delom nakupovalcev in komercalistov, ker so ugotovili razne poneverbe in nepravilnosti. Predlagali so združitev kmetijskih zadrug Hruševje in Razdrto, ker bi tako zdrženi bili močnejša gospodarska organizacija. Govorili so o potrebi strokovnega izobraževanja kmečke mladine. Kmetijsko šolo na Ravnan obiskuje premalo mladine iz vasi in je opažati, da se mladina vse premalo zanimala za strokovno izobrazbo. Ob koncu so nekateri predlagali razne ukrepe za izboljšanje kmetijstva in živinoreje.

—tc

Predmeja

Predmeja je zelo raztresena vas. Hiše so posejane med skalovjem kot figure na šahovski deski. Zemlja na tej skaloviti planoti ne daje dovolj kruha za preživljjanje. Tisto malo žita, ki ga sejejo, dozori še v avgustu. Razen tega pridelajo še nekaj krompirja in zelja. Vse skupaj komaj za dober mesec dni. Za ostalih janjat mesecov se morajo preskrbeti drugod.

Pred vojno so bili prebivalci Predmeje, Otlice in Kolka, zaposleni pri gozdnih derih. Trnovski gozd jim je dajal zaslужka in kruha. Navedno neizčrpni vir, Trnovski gozd, pa je z izsekavanjem skozi aven desetletje občutil veliko rano, ki bi se bila sčasoma spremeniла v neozdravljivo rak-rano, če ne bi odgovorni za gozdove pravčasno zavrlji prekomernega izkoriščanja.

Nekaj moramo pri tem poudariti. Prebivalce Predmeje odlikuje izredna pridnost. V svojih življenjskih potrebah so sila skromni. Med vojno so skromni košček kruha radi delili s partizani. Za to jim je sovražnik požgal in udaril domove. Samo na Predmeji je zgorelo nad 70 domačij. To je bil velik udarec za ljudi. Kako zgraditi hiše, je bila moreča skrb prebivalcev po osvoboditvi. Dobra četrtina ljudi Predmeje se je po osvoboditvi preselila v dolino, kjer so dobili zaposlitev. Zakaj bi potem gradili stanovanja na Gori in hodili tako daleč na delo. Nekatere družine so prej stanovale v eni hiši pri sorodnikih ali družinskih članih, druge pa v lastnih stanovanjih. Kakih dvanajst priseljenih družin je že zgradilo, ali pa še gradi v okolici Ajdovščine nove hiše. Trda jim gre, ker nimajo sredstev za nabavo materiala. Če bi to vprašanje lahko rešila njihova pridnost in dobra volja, bi vsi že imeli lepe hiše. Je primer, da je lastnik dogradil hišo v grobem do strehe. Takrat mu je zmanjkal sredstev, da bi na zid postavil še streho. Sedaj gradnja čaka, da bo mogoče lastnik izvrnil kako pomoč.

Letos bodo dobili nekaj sredstev z likvidacijo inventarja, ki ga je imel odsek za obnovo podeželja. To pa bo le malenkost v primerjavi s potrebami. Od vseh najtežje je vprašanje nadaljevanja obnove na Predmeji. Novi občinski odbor tega ne bo mogel sam rešiti, zato po potrebi pomoč okrajnega odbora.

NOVI VIRI DOHODKOV

Predmeja je bila med narodnoosvobodilno borbo, in je tudi danes ena najboljših vasi v občini Ajdovščina. Danes se prebivalci trudijo, kako bi si čimprej uredili življenje. Moški so dobili zaposlitev pri gozdarskih delih, pri čiščenju in pogozdovanju, popravljanju in vzdrževanju cest, regulaciji hujdournikov itd. Precej jih je zaposlenih pri raznih delih v Sloveniji. Odprtje pa je vprašanje zaposlitve ženske delovne sile. Resno so se vrgli na iz-

boljšanje živinoreje. Uvedli so nov rodrovnik in upajo, da bodo s pomočjo tega uspeli vzgojiti dobro živino sivorujave pasme. Del krmanske baze imajo v dolini. Do sedaj so imeli za spravljanje sena iz doline velike ovire, ker ni bilo mesta v soteski pod vasjo. Po prizadevnosti nekaterih članov občinskega ljudskega odbora, ki so poskrbeli za potrebeni denar, bo ta most kmalu dograjen in izročen prometu.

Nov vir dohodka se je prebivalcem Predmeje, Otlice in Gore odprl z nabiranjem malin in zdravilih zelišč, ki jih je v tem kraju zelo veliko. Skoro vsaka družina dobi v sezoni nabiranja za maline in zdravilna zelišča toliko, kot znaša povprečna mesečna plača enega delavca.

Med prvimi na Primorskem so na Predmeji zgradili na ruševinah nekdajnega hotela velik zadržni dom. V njem je trgovina, gostinstvo in uradne Kmetijske zadruge. Letovičarji lahko dobijo v zadržnem domu prenočišče. Slišali smo, da letovičarji dobijo hrano in stanovanje zelo poceni. Kazalo bi, da bi zadruga razvila nekaj propagande za obisk tega kraja, ki je tako poln spominov na narodnoosvobodilno borbo. Za letovičarje pa je privlačna izletniška točka. Od tu je lahak dostop na Čaven in druge bližnje vrhove. Prijetna samota, slikovita kamenita pokrajina in razgled na kraške vase vse do morja.

Čeprav so ljudje preobloženi z delom niso pozabili na kulturno delo. Od časa do časa priredi dramska skupina kako kulturno prireditve. Imajo tudi pevski zbor. Takih šol kot so na Predmeji, Otlici in na Gori, ni daleč naokoli.

Vsi tisti partizani, ki so se med borbo ustavljali na Predmeji, se dobro spominjajo stare Šuštarce. Med borbo je prinašala iz Ajdovščine tobak in važne vesti o sovražniku. Vse do dan je kljub visoki starosti 75 let redno vsak dan nosil pošto iz Ajdovščine. Razen pošte je včasih naložila še po nekaj kg mesa. Dan so Šuštarce upokojili. Bivše partizane bo ta vest gotovo razvesila, saj juri je Šuštarca večkrat prinesla tobaka iz Ajdovščine in je pri tem tvegala celo življenje. O.

Ilirska Bistrica

Trgovsko podjetje »Zadržnik« bo od 16. do 26. oktobra odprlo v novih prostorih bodoče tovarne za vinsko kislino, sadarsko razstavo za gorenje del Brkincov. Brkinski sadjarji bodo razstavljal jabolka, hruške, slike in drugo sadje. Prvi del razstave bo imel trgovski značaj in bodo interesenti lahko sklepali kupnje. Na razstavi bodo prikazane tudi zaščitne sredstva ter stroji in tehnične naprave za razvoj sadjarstva, ki je v Brkincih ena najvažnejših kmetijskih panog.

—ca.

zikanate v rdečih hlačah in mnogobarvnih perjanicah. Ladja se je počasi prizibala, medtem ko so ljudje vpili od navdušenja.

Navada je bila, da so se fantje bili med seboj, kdo se bo polstil velikega bobna. Predrزو so skakali v ledenomrzlo vodo kanala, da so starim šklepetali zobje, žene pa so ogrenče protestirale:

—Prokleti! ... Pljučnico si boste nakopali!

Komaj so muzikanti stopili na suho, so se tedaj uvrstili pred gostilno, izvlekli iz škatel glasbile in jih uglašali med nemo radovednostjo množice, ki jih je začudena skoraj spoljivo občudovala, zakaj dogodek je bil za Palmarčane zelo pomemben.

Ljudje so se ob prvih notah zdrznili. Njihove ušesa so bila vajena le neprestane tišine, ki je vladala na jezeru, zato jih je divje bobnanje, ki je pretresalo celo iz blata grajene zidove, koč, razburjalo.

Toda po prvem trenutku začudenja so se vsi začeli smehljati nenavadni mehkobi glasbe, ki je imela v sebi nekaj kakor iz daljave vabčega. Bila je kot odmet blodnega in nedosegljivega življenja, ki je vladalo nekje daleč od Albufere.

Zenske je ta mehkoba raznežila. Možem pa je vdihnila nekaj močnega, da so hodili ponosni in vzravnani, kot s paradnim korakom, dvigajoč ramena iz navade od neprestanega veselja, medtem ko so se dekleta s svetlikajočimi se punčicami in zagorelimi lici odkrito smehljale zaročencem.

Godba je šla kot val novega življenja med tiste zaspante ljudi in jih dvigala iz mrtvičnosti stojecih vodá.

Kričali so, vpili in tekali pred muzikanti. Celo starci so razgibali in vaška otročad z lesennimi konjčki in pločevinastimi sabljami je občudovala kapelnika z zlatimi našivi.

Godba je večkrat prehodila edino ulico v Palmarju in da bi ustregla ljudem, šla še po ozkih poteh med kočami ter se ponovno vrnila na trg. Ljudje so ji neprestano sledili in pripevali najbolj glasnim pesmim.

Canamel je imel zelo rad Centello in je zatrjeval, da nima nihče dovolj denarja, da bi jo odkupil. Težko mu je bilo, ker je Centella imela rada Toneta, ki jo je vodil na lov. On pa je moral stati ob ognju, ves povit v flanelo ... Ubogi Paco! Ta malopridnež mu je kradel tudi psa!

Tako je Tonet porabil vse nabobe, ki so jih hranili za tuje lovce v gostilni. V vasi ni nihče toliko lojal kot on. V najblžjih makijah so brez prestanka odmevali Tonetovi strelji in Centellino lajanje. Kubanec je ta šport nadvse zabaval, spominjal ga je na gveriljo na Kubi.

Spet se postavlja vprašanje ureditve otroškega igrišča, vendar zaenkrat še ni denarnih sredstev.

Canamel je imel zelo rad Centello in je zatrjeval, da nima nihče dovolj denarja, da bi jo odkupil. Težko mu je bilo, ker je Centella imela rada Toneta, ki jo je vodil na lov. On pa je moral stati ob ognju, ves povit v flanelo ... Ubogi Paco! Ta malopridnež mu je kradel tudi psa!

Kdaj bo pustil počivati puško? Ali res ne čuti mrza? Zakaj ne pomaga raje očetu pri delu, — močan kot je?

Kubanec ni odgovoril; režal se je na vsa usta in obrnjen proti pultu rekel:

— Nelleita, še en kozarec! ...

Menil je, da si ga je zaslužil! In vendar so se drznili, očitati mu, da je lenuh! Božal je Nelleita z lažno dobrodrušnostjo, ne da bi se najmanj zmenil za ljudi in moža.

Ali nista bila kot brat in sestra? Ali se nista vedno skupaj igrala, ko sta bila še otroka? ... Torej? ...

Tono ni vedel, niti ni hotel vedeti, kaj sin počenja. Vsta-

jal je pred soncem in se vračal v kočo s trdim mrakom. Z Bordo sta v miru zalitega polja pojedla kako ribo in malo riževe kaše. Neprestana borba z vodo Tonu ni dovoljevala, da bi se bolje hranil; živel je tako v stalni revščini. Domov se je vračal ves zlomljen od napora in legal na revno ležišče.

V polsu je računal, koliko čolnov bo moral še navoziti, da bo do kraja izsušil zemljišče. Pregledoval in prešteval je dolgove, ki jih je imel poravnati, preden postane res samostojen lastnik rižišča, ki si jih je bil ustvaril s svojimi žilji.

Paloma je preživila svoje noči na lov v Sequioti. Tonet ni jed

V soboto začetek kolesarske dirke OD TRIGLAVA DO JADRANA

V soboto, 1. oktobra se bodo v Bovcu ponovno zbrali kolesarji iz vseh krajev naše države k startu tradicionalne vsakoletne kolesarske dirke Od Triglava do Jadrana. Organizator dirke koprski Proleter in pokrovitelj Slovenski Jadran pričakujeta, da bo primorsko prebivalstvo tudi tokrat pozdravljalo tekmovalce, ki bodo obšli večino primorskih občin in povezali dva naša velika simbola: Triglav in slovensko morje.

Začetek dirke bo ob 11. uri dozdne v Bovcu, še isti dan okrog 14. ure pa bodo kolesarji prispevali na cilj prve etape — v Postojno. Druga etapa: Postojna — Sežana — Ilirska Bistrica — Koper pa se bo začela naslednji dan ob 9. uri. Tekmovalci bodo prispevali na končni cilj v Koper okrog 13. ure in 30 minut. V dveh dneh bodo prevozili okrog 280 kilometrov.

Za dirko se je prijavilo 13 klubov iz vse države, pričakujejo pa se prijava dveh avstrijskih tekmovalcev. Slovenijo bodo zastopali kolesarski klubi: Odred, Rog in Ilirija iz Ljubljane, Nova Gorica, koprski Proleter in mariborski Branik. Koprsko moštvo bo nastopilo trenutno najmočnejšem sestavu: Della Santa, Brajnik, Piziga, Bonin, Rieboon in Brajko. Od najboljših slovenskih kolesarjev pa bi omenili predvsem sodelovanje lanskoletnega zmagovalca dirke Od Triglava do Jadrana Mariborčana Žižka in Ljubljancana Janeza Berganta, ki je zadnje mesece v veliki formi.

Zopet poraz Kopra

Zaradi meddržavne tekme Jugoslavija — Zahodna Nemčija je bila v nedeljo na sprednu samo ena tekma ljubljansko primorske nogometne lige. Moštvo Kopra se je srečalo v Ljubljani z Ilirijo in izgubilo z visokim rezultatom 1:6 (0:2). Poraz je v glavnem zopet zakrivil nesiguren vratar, ki bi lahko ubrabil vsaj 4 gole, delno pa tudi utrujenost moštva, ki je odpotovalo na dolgo pot s kamionom. Vprašanje vratarja je postalno pri Kopru zelo kritično, in dokler ga ne bodo rešili, je težko pričakovati kakrsnega koli uspeha.

Solkanska industrija apna s sedežem v Solkanu

proizvaja živo in hidrat-apno najboljše kakovosti ter vse vrste peska in gramoza. Svojim odjemalcem in poslovnim prijateljem se priporočamo!

„LESNI KOMBINAT“ ILIRSKA BISTRICA

razstavlja na obrtniškem velesejmu v Ljubljani — Gospodarsko razstavišče do 9. oktobra svoje najnovejše izdelke kot pisalne mize za računovodstvo in drugo pohištvo. Obiščite naš razstavni prostor

Zmaga Nove Gorice v okraju lahkoatletskem prvenstvu

V nedeljo je bilo v Novi Gorici tretje okrajsko lahkoatletsko prvenstvo, ki se ga je udeležilo 15 drušev z nad 230 tekmovalci in tekmovalkami. Lahkoatleti Nove Gorice so preprtičljivo zmagali s 15.974 točkami pred Tolminom, ki je dosegel 12.706 točk in Doraberkom 12.313 točkami. Ker so Goričani zmagali že na dveh prejšnjih tekmovanjih, so si priborili v trajno last prehodni pokal.

Ob zaključku so priredili še revijo orodne telovadbe v izvedbi olimpijske telovadne vrste.

Glavna konkurenca za osvojitev prvega mesta pa sta Beograđana državni prvaki Veselin Petrović in Miro Ješić, ki trenutno vodi v tekmovanju za državno cestno prvenstvo. Dirka Od Triglava do Jadrana bo imela namreč še poseben pomen zaradi tega, ker bo všteta kot zadnja etapa letosnjega cestnega državnega prvenstva.

Zmagovalce so organizatorji in pokrovitelji pripravili lepe pokale in večje število nagrad.

Zaključek mednarodnega moščvenega turnirja v Portorožu

Zmagovalci so Hietzing (Dunaj), Sombor, Svoboda (Ruše) in Sežana

Po sedemdnevnih borbah na črno belih kvadratih se je »šahovski« Portorož umiril. V svečano razsvetljeni dvorani hotela Palace so se v soboto zvečer zopet zbrali šahisti, toda tokrat brez formalijev in šahovskih ur! Borbenega razpoloženost jih je minila — zdaj so čakali objavo rezultatov in razdelitev nagrad. Po pozdravnih besedah predstavnika okrajnega ljudskega odbora Crtomira Kolenca so pristopili k sekretariju Sahovske zveze Slovenije Ernestu Kapusu vodje

ekip in sprejemali čestitke, nagrade in diplome. Vsakega nagrajenca je sprejemalo navdušeno pleskanje, ki je doseglo svoj vrh, ko je sprejemal nagrado vodja slepih šahistov iz Beograda. Aplavz je bil zaslužen — slepi šahisti so s svojo borbenostjo, vztrjanostjo in tudi s kvalitetno igro med vsem turnirjem navduševali gledalce. Osvojitev šestega mesta v B skupini je vsekakor lep uspeh.

V A skupini je zmagal, kakor je bilo pričakovati, dunajski Hietzing.

V POSLOVALNICAH KMETIJSKE ZADRUGE

HRPELJE-KOZINA: v trgovini »Jestvine«, »Železnina«, v zadružni pekarni, klavnicu in mesnici, pri-bencinski črpalki, v gostilni »Videž«, dalje v trgovinah z mešanim blagom v Hrpeljah, Klancu in Krvavem potoku — boste najhitreje in solidno postreženi.

GROSISTIČNO TRGOVSKO PODJETJE

„KOVINAR“ Pivka

se svojim cenjenim odjemalcem še nadalje toplo priporoča!

Njegova zmaga je bila sicer zelo tesna, toda zaslужena. Dosegel je v finalnem tekmovanju le pol točke več kot drugo in tretje plasirana Novosadski šahovski klub in beograjski Partizan.

V B skupini je preprtičljivo zmagal Somborski šahovski klub. Koprčani, ki so nastopili v postavi Omladič, Zorman, Longer in Lokovšek, so se v finalu zelo popravili in niso izgubili niti enega srečanja. Ce bi se z isto prizadevnostjo lotili tudi predtekovanj, bi se nedvomno plasirali mnogo višje. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Lokovšek, ki je premašil vse svoje nasprotnike.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastopali Matič, Ložar, Martinčič in Bernetič. Najboljši individualni rezultat je dosegel na četrti deski Bernetič, ki je nabral iz petih partij štiri točke.

Za primorski šah je nedvomno najlepši uspeh prvo mesto Sežančanov v D Skupini. Ves turnir so igrali borbeno in s prizadevnostjo ter niso izgubili nobenega srečanja. V finalu so zmagali s točko in pol prednosti. Sežano so zastop

V nedeljo so gojenci Pomorske srednje šole v Piranu slovesno praznovali in opravili vsakletno svečanost »Pomorski kriš novincev«. To je največji dogodek za vso šolo. Spremlja ga določeni tradicionalni običaji in obredi. Slika prikazuje detail iz te velike slovesnosti, ki bodočemu pomorskemu kadru pomaga čez prag pravega mornarskega življenja.

Atomská žetev

Italijanskim učenjakom je uspel poskus, ki bo verjetno že v bližnji bodočnosti povzročil revolucijo v kmetijstvu. Pšenična zrna so izpostavili atomskemu žarcenju; pšenica je dozorela v 64 dneh. Vendar pa to še ni vse, tudi število zrn se je povečalo za 45%. Doslej ni še nikanu uspelo priti do podobnih zaključkov. Poskuse učenjakov še vedno nadaljujejo, da bi potrdili dosedanje rezultate in dobili še več podatkov.

DDT neučinkovit?

Borba proti malariji je prišla v svoje kritično obdobje. Mednarodna zdravstvena organizacija je s sodelovanjem UNICEF podvojila borbo v najbolj ogroženih predelih sveta, zlasti na Haitih, na Trinidetu, Tobiagu, Novi Gvineji in v Somaliji. Toda uspeh je bil polovičen, ker je večina vrst komarjev, ki prenašajo bolezne, imuna proti slavnemu DDT, ki je bilo doslej najuspešnejše sredstvo za uničevanje mrčesa.

Pogumno je ta mlada mati zaupala svojega otroka slonu v zoološkem vrtu. Toda Jimmy (tako je namreč »varuh« ime) se je izkazal povsem vrednega tega zaupanja, saj vozi voziček tako spremno in s tako gotovostjo, kot da bi to počenjal že vse življenje.

Barba Vane Warhol...

Najprej Vam moram, dragi prijatelji, zaupati, da sva se z Juco »po-gliala« od zadnjega obračuna, potem ko sem ji prinesel veselo vest, da bo mestna občina v Kopru že te dni dala posuti in zaliti z asfaltom pešpot za zidom med Koprom in Semedelo. Zdaj je spet vse dobro in bo tudi ostalo, če ne bo v tem pogledu — ostalo samo pri nameri!

Ze nekajkrat smo imeli te dni priložnost po Kopru in tudi po Semedelu slišati ganljive »pevske koncerte« od vtekočinjenega grozja močno ginjenih ponocnjakarjev. Na vrsti je bil največ »O, sole mio« in že nekateri »šlagarji«, ki jih pa verjetno še taki glasbeni strokovnjaki ne bi mogli prepoznati. Mene pa znanci drezajo, naj malo povprašam, zakaj se ne izvajajo določbe o javnem redu in miru ter se nočnim razrajačem ne da primerni »nagrada« za njihovo nenapuščeno udejstvovanje na »kulturnem« polju.

Prijatelj, ki je nekakšen »onek« pri Turističnem društvu, me je ondan opozoril na nekatere »lepjutne« zanimivosti v Kopru, posebno na zelo »okusne« napisne tapete nekaterih obratov. Tako ima trgovsko podjetje »Sočak« v Cevljarski ulici tablo, ki je skregana z estetiko. Nad drogerijo v Cevljarski ulici je nepoznani »umetnik« oblepašal fasado stavbe z ilustracijo bary in lajkov. Na tablah nekaterih frizerjev so naslikane 4krasne moske glave, tapetniki »malajo« otomane in po-

dobno. Je pa tudi nekaj novejših takih zanimivosti. Tako smo prav v zadnjem času dobili v Kopru tudi »Bazar«, ki je sicer doma bolj na vzhodu, prava domovina pa mu je Turčija. S tem menim samo naziv, ne pa tudi trgovine, ki ima pravzaprav s pravim pomenom imena »Bazar« v turškem jeziku le malo skupnega.

Nekatere gospodinje se po Kopru pritožujejo, ker branjevke na tržnici, ki prodajajo sadje in zelenjavno po stojnicah, nimajo za svoje blago označenih cen, ki so zato precej »gibljive« in menda vibrirajo glede na konjunkturo: če je nekoga blaga na trgu malo, je dražje, če pa ostaja, se pa proti poldnevu in pozneje cene globoko »priklonijo« morebitnim kupcem.

Po kioskih Primorske založbe Lipa v Kopru imajo nekatere nove prodajalke. Ker so »importirane« od drugod, jih tukaj še bolj malo poznamo, oziroma one še ne poznamo zlasti vseh razpoložljivih »ženinov« in tudi ne naših krajev. Ne bom zato trdil, da ravno zato prodajajo razglednice, na katerih je prav lepa fotografija Izole, zadaj pa piše, da je to Piran, za kar iamči seveda PZ Lipa, ki je razglednice založila.

Imel sem ondan opravka na novi občini v Piranu in sem iskal Svet za zdravstvo in socialno skrbstvo ali nekaj podobnega menda. Ker sem kolikor toliko pismen, sem na tabli, kjer je napisan razpored

Kravate za ponoči

V New Yorku so prišle v modo nove kravate. Čez dan so to običajne, lepe in solidne kravate, toda zvečer in ponoči fosforiscirajo v raznih barvah in prikujujojo bolj ali manj oblecene lepotice. Nekateri »slikarji« so na račun teh kravat zaslužili že čuda denarja, ker je ta zadnji krik mode zelo iskan. »Frajerji« so pač povsod enaki.

Opica - domača žival

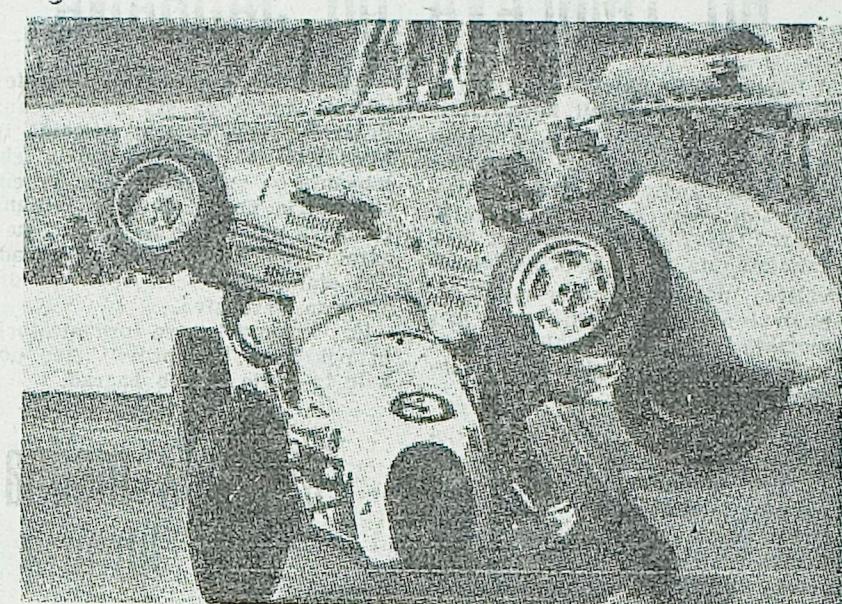
Nobelov nagrajenc George Tompson namerava vzgojiti opice za delo. To idejo mu je dal neki lastnik plantaza na Malaji, ki je zdresiral nekaj opic za obiranje plodov. Tompson je izjavil, da se lahko priuči opica dela, ki bi ne bilo preveč enostavno in niti preveč zamotano. n. pr. za obiranje in prebiranje sadja. »Opica je edina žival, pravi Tompson, »ki lahko poveže svojo oko z delom svojih rok in dela kombinacije, ki so potrebne za dobro opravljanje dela. Če je lahko človek udomačil govedo ali konja, zakaj bi ne mogel tudi opic vzgojiti za pomočne delavce?«

Učinkovite kazni za šoferje

Prometne nesreče so danes že nekaj tako samo po sebi razumljivega, kakor krompir na jedilniku kakšne menize. Prometni strokovnjaki napenjajo svoje možgane in si izmišljajo vse mogoče kazni, s katerimi bi čim-

Aparat za »pranje zraka«

Zrak po mestih postaja vedno bolj nezdrav in zdravniški vedno češteje pripomorejo svojim pacientom, naj si gredo zdraviti živce in čistiti svoja pljuča na deželo. Pred kratkim je pa neka francoska tvrdka patentirala aparat za »pranje zraka«; priporoča ga bolnicam, šolam, kinodvoranam, gledališčem itd. Ta priprava, ki jo je preizkusilo več zdravnikov, je prava svoje vrste; povzroči vrtinec, ki vseva v sekundi 40 kubičnih metrov zraka in ga spravi v koplj, kjer se očisti od duhov, prahu in bacilov. Tej tekočini, ki ni samo tajnost, ampak je tudi zelo draga, je treba dodati le sredstvo proti mrčesu, pa bodo iz prostora izginile tudi muhe in komarji. Vendar pa izumitelji s to pripravo še niso zadovoljni, predvsem je jim zdi. Firma jim je dala na razpolago še nekaj milijonov, da bodo aparat poenostavili in poenostavili, da bo dostopen vsem ljudem.

Da sta pri trčenju odnesla oba šoferja zdravo kožo, boste komaj verjet — pa je vendarle res. Slika je izredno uspel in srečen posnetek nesreče, kot jo je uvel neki ameriški fotoreporter na avtomobilskih tekma. Dirkalni avto Mikeja Magile se je »povzpel« na svojega sotekmovalca, ki se je potem, ko je trčil v varnostni zid, postavil počez na dirkalno stezo. Oba avtomobilista sta se spremenila v sveženj koles in starega železja, toda oba šoferja sta odnesla le nepomembne praske.

bolj zajezili to zlo vedno bolj naraščajoče motorizacije. Vendar sta pa na svetu doslej le dve deželi, ki sta uveli precej nenavadne, zato pa skoraj gotovo zelo učinkovite kazni.

Na Irskem ima prometni miličnik vso pravico, da spusti zrak iz zračnice avtomobila tistega šoferja, ki je prekršil prometna pravila. Kakršen je greh, takšna je tudi kazen; za majhen prekršek spusti eno gumo, za večjega dve, nato tri, in navsezadnje še četrto. Šofer, pa naj bo to ženska ali moški, mora vzeti natoto zračno črpalko in sam v potu svojega obrazja »napumpati« prazne zračnice; prepovedana je kakršnakoli pomoč, prav tako tudi ni dovoljeno, da bi zamenjal kolo. Šele natoto pride na vrsto denarna globa.

Še bolj pa so duhoviti v Novi Zelandiji. Tam odsodijo vsakega šoferja, ki le malo diši po alkoholu, na zaporno kazen. Te kazni pa ne odsegi naenkrat, marveč ga spravijo za rešetke samo ob nedeljah in praznikih. S tem so dosegli tole: kaznovani šofer dela redno in njegova družina ni oškodovana, vzamejo mu najbolj prijetne dneve in tretjič — ceste so v času največjega prometa varne pred njegovim avtomobilom.

Mesto, ki ga ne bo več

Že precej dolgo je tega, kar so ugotovili, da se središče Mexico Cityja udira. Toda udiranje je bilo nezadnato in ljudje so se navadili mislit nani. Poizkušali so celo, da bi ga na različne načine preprečili. Ker so mislili, da je vzrok pogreza stalin cdtok vode, ki je pod mestom, so hoteli z vodo, ki so jo ponovno napeljali pod mesto, ugrezavno ustaviti. Tako ni šlo. Kljub vsem poskusom se središče mesta vdira. Počasi, a vztrajno. Vsako leto je za 30 do 45 cm nižje. Podlaga je mehka in temelji se vdirajo pod težkimi stavbami 20. stoletja.

Mnoga poslopja v mestu so se magnila, na mnogih so nastale razpoke. Edini izhod, za katerega so si edini, je ta, da bodo dali središče mesta izprazniti. Na periferijah so začeli graditi nove mestne dele. Tam so tudi vulkanskog izvora in bodo vzdržala po imenu strokovnjakov tudi največje obtežitve. V 30. letih naj bi na tem področju nastalo 10 mestnih okrožij po 50.000 prebivalcev, kamor se bodo preselili oni iz centra. Stavbe v središču bodo potem podrli in Mexico City bo samo naselje v obroču, v centru pa bodo verjetno samo parki in drevoredi.

Sončni kuhalnik

V Egiptu, kjer je sonca in vročine na pretek, so prišli pred kratkim v prodajo zelo praktični kuhalniki. Glavni del je konkavno zrcalo in plosča za posodo. To pripravo je izumil in skonstruiral — diplomat; njenovo ime je dr. Tarcici in je jemenski predstavnik v OZN. Prva tovarna teh kuhalnikov bo imela letno proizvodnjo 18 kosov.

Ne vem, ce nam bodo naši možje hvaležni za objavo gornje slike in komentarija k njej. Spretni fotoreporter je namreč uvel v svojo skrinjico 21-letno Sandy Reeves iz Hollywooda po pravkar končanem družinskom obračunu. Nadebidna soprona je namreč svojemu možu »obzirno« in učinkovito dokazala, kdo je gospodar v hiši. Elegantna gospa in elegantnejši čoveljek sta nudila reporterju resničen užitek, dokler se ni domisli, da utegne prav kmalu tudi sam postati tak »srečen« za konski tovariš. Čisto lahko se zgoditi, posebno sedaj v atomski dobi, da se zakonski prepirček konča tako klavorno, kot se je ta. Nesrečni mož se te moral zateči po prvo pomoč k zdravniku, zmačovalka pa se je dala takoj po »incidentu« s svojim učinkovitim orožjem vred ujeti na film.

Zakaj hoče človek navzgor?

Ze tisočletja ima človek silno željo, da bi se dvignil visoko, željo, ki jo razumemo samo, če pomislimo na oblast, ki jo hoče imeti človek v naravi. Zeli si hiši, ki bi se gale prav do oblakov. V zadnjih petdesetih letih so zgradili v Ameriki donečnike, ki si jih komaj lahko zamislimo. Pisali smo že o Oklahomaškem stolpu, o Empire State Building in drugih. V Bruslju so pred kraljim odobrili načrt za gradnjo stolpa s 635 metri. Pomislite: več, kot če bi postavili dva Eiffelova stolpa enega na drugega. Graditi so ga že začeli, končan pa mora biti za Bruselski veselje, ki bo leta 1958 Stroški za gradnjo bodo značili 6 miliard dinarjev. Obiskovalci se bodo lahko z dvigalom povzpeli do 500 metrov visoko. Pri 450 metrih bodo uradi, petdeset metrov višje pa restavracija, prostori za tehnike in podobno. Od tu bodo vodili ves belijski letalski promet. Zadnji 135 metrov so namenili televiziji in radiju.

Zdi se, da ljudje tekmujejo, kdo bo imel večjo hišo. Kako pa se počutijo tisti, ki so zgradili svoje domne, prenovej, da jih ne bodo prekosi, ne vem.